ПОЛИТИКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Как работи Европейският съюз

Пътеводител за европейските институции

Европейски съюз

ПОЛИТИКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Тази публикация е част от поредица, в която се обяснява какво прави ЕС в различни области на политиката, защо участва в тях и какви резултати постига.

Можете да намерите публикациите онлайн:
http://europa.eu/pol/index_bg.htm
http://bookshop.europa.eu/bg/bundles/the-eu-explained-cbsciep20wkgkAAAE.xjhtLxJz/

Как работи ЕС ✖
Европа в 12 урока
„Европа 2020“: стратегията на Европа за растеж
Основателите на ЕС

Банково дело и финанси
Безопасност на храните
Борба с измамите
Бюджет
Външни работи и политика на сигурност
Вътрешен пазар
Граници и сигурност
Данъчно облагане
Действия в областта на климата
Енергетика
Икономическият и паричен съюз и еврото
Конкуренция
Култура и аудио-визия
Международно сътрудничество и развитие
Миграция и предоставяне на убежище
Митници
Морско дело и рибарство
Научни изследвания и иновации
Образование, обучение, младеж и спорт
Обществено здраве
Околна среда
Потребители
Правосъдие, основни права и равенство
Предприятия
Програма в областта на цифровите технологии
Разширяване
Регионална политика
Селско стопанство
Транспорт
Трудова заетост и социални въпроси
Търговия
Хуманитарна помощ и гражданска защита

Политиките на Европейския съюз:
Как работи Европейският съюз

Европейска комисия
Генерална дирекция „Комуникации“
Информация за гражданите
1049 Брюксел
БЕЛГИЯ

Текстът е актуализиран през ноември 2014 г.

Снимка на корицата и страница 2: © Luis Pedrosa

44 стр. — 21 × 29.7 см
ISBN 978-92-79-39904-6
doi:10.2775/10541

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2014 г.

© Европейски съюз, 2014 г.
Възпроизвеждането е разрешено. За всяко използване или възпроизвеждане на отделни снимки трябва да се иска разрешение от носителите на авторските права.

ПОЛИТИКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Как работи Европейският съюз

Пътеводител за европейските институции

Съдържание

Представяне на Европейския съюз: как работи той, кой какво прави 3

Европейският парламент: гласът на гражданите 9

Европейският съвет: начертаване на стратегията 12

Съветът: гласът на държавите членки 14

Европейската комисия: утвърждаване на общия интерес 19

Националните парламенти: налагане на субсидиарността 23

Съдът на Европейския съюз: стожер на законодателството на ЕС 24

Европейската централна банка: гарантиране стабилността на цените 26

Европейската сметна палата:
помощ за по-доброто финансово управление на ЕС 29

Европейският икономически и социален комитет:
гласът на гражданското общество 31

Комитетът на регионите: гласът на местното самоуправление 33

Европейският омбудсман: разглежда Вашите жалби 34

Европейският надзорен орган по защита на данните:
защитава неприкосновеността на личния Ви живот 35

Европейската инвестиционна банка: инвестиции в бъдещето 36

Агенциите на ЕС 38

Представяне на Европейския съюз

Как работи той, кой какво прави

Каква е целта на тази публикация

Настоящата публикация е пътеводител за това как работи Европейският съюз (ЕС). Как работи ЕС означава как се вземат решения на равнище ЕС и кой взема тези решения. В центъра на този процес на вземане на решения са институциите на ЕС, като Парламента, Съвета и Европейската комисия, за които сигурно сте чували, но които не са единствените участници в него. За да покаже как работи ЕС, настоящата публикация първо обяснява как се изготвя законодателството на ЕС. След това тя дава повече информация за всяка от институциите на ЕС, както и за агенциите и органите, които ги подпомагат.

Европейският съюз накратко

В основата на ЕС са държавите членки — 28-те държави, принадлежащи към Съюза, и техните граждани. Голямата особеност на ЕС се състои в това, че макар всички тези държави да са суверенни и независими, те са обединили част от своя суверенитет, за да станат по-силни и да имат предимствата на големия размер. Обединяването на суверенитета означава на практика, че държавите членки делегират някои от своите правомощия за вземане на решения на общите институции, които са създали, така че решения по конкретни въпроси от взаимен интерес да могат да се вземат по демократичен път на европейско равнище. По този начин ЕС заема място между изцяло федералната система, каквато има в Съединените щати, и оставящата голяма свобода система на междуправителствено сътрудничество, пример за която е ООН.

ЕС постигна много от своето създаване през 1950 г. досега. Той изгради единен пазар за стоки и услуги, обхващащ 28 държави с над 500 милиона граждани, които са свободни да се движат и установяват по свое желание. Съюзът създаде единната валута — еврото, което днес е сред основните световни валути и което прави единния пазар по-ефективен. Той, освен това, е най-големият източник на програми за развитие и хуманитарна помощ в света. Това са само някои от досегашните му постижения. Що се отнася до бъдещето, ЕС работи за излизането на Европа от сегашната икономическа криза. Той е начело в борбата срещу изменението на климата и неговите последици; тъй като възнамерява да се разраства и занапред, Съюзът помага на съседните държави да се подготвят за членство в него и изгражда обща външна политика, която ще направи много за разпространението на европейските ценности по света. Успехът на тези амбиции зависи от способността за вземане на работещи и своевременни решения и от правилното им прилагане.

Договорите на ЕС

Европейският съюз почива върху върховенството на закона. Това означава, че всяко действие, предприето от ЕС, се извършва на основание на договорите, които са одобрени доброволно и демократично от всички държави в ЕС. Договорите се изработват и приемат от всички държави — членки на ЕС, след което се ратифицират от техните парламенти или се приемат с референдум.

Договорите определят целите на Европейския съюз, правилата за институциите на ЕС, начина на вземане на решения и отношенията между ЕС и неговите държави членки. Те се изменят след всяко приемане на нова държава членка. От време на време те се изменят и с цел да бъдат реформирани институциите на Европейския съюз и да му бъдат поверени нови области на отговорност.

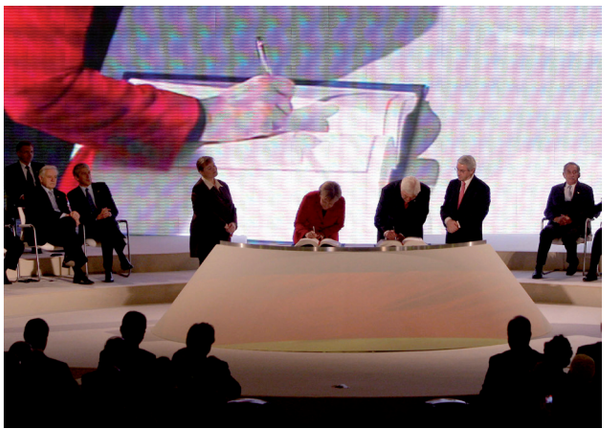

© ImageGlobe

На 9 май 1950 г. френският външен министър Робер Шуман първи предлага публично идеите, довели до създаването на Европейския съюз. Затова 9 май се чества като рождения ден на ЕС.

Последният договор, внесъл такива изменения — Договорът от Лисабон — беше подписан в Лисабон на 13 декември 2007 г. и влезе в сила на 1 декември 2009 г. Предишните договори са включени в сегашната консолидирана версия, която включва Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз.

Договорът за стабилност, координация и управление в икономическия и паричен съюз е междуправителствен договор, който през март 2012 г. беше подписан от всички държави — членки на ЕС, с изключение на Чешката република и Обединеното кралство, и който влезе в сила на 1 януари 2013 г. във всички държави членки, в които процедурата по ратифициране е приключила. Той не е договор на ЕС, а междуправителствен договор, като замисълът е по-късно да бъде включен в законодателството на ЕС. Той си поставя за цел да укрепи бюджетната дисциплина, да засили координацията на икономическите политики и да подобри управлението на еврозоната. Към настоящия момент 17 държави от ЕС използват еврото като своя валута.

© ImageGlobe

Работата на ЕС стъпва на договорите, сключени между неговите държави членки. Последната им основна актуализация беше подписана в Лисабон през 2007 г.

История на договорите на ЕС

През 1950 г. френският министър на външните работи Робер Шуман предлага обединението на въгледобивните и стоманодобивните сектори. През следващата година идеите му залягат в Парижкия договор и така се ражда предшественикът на ЕС — Европейската общност за въглища и стомана. Оттогава ЕС редовно актуализира договорите и добавя нови с цел да осигури ефективна политика и ефективно вземане на решения:

- *Парижкият договор за създаване на Европейската общност за въглища и стомана е подписан на 18 април 1951 г. в Париж и влиза в сила през 1952 г. Той изтече през 2002 г.*
- *Договорите от Рим за създаване на Европейската икономическа общност (ЕИО) и Европейската общност за атомна енергия (Евратом) са подписани в Рим на 25 март 1957 г. и влизат в сила през 1958 г.*
- *Единният европейски акт (ЕЕА) е подписан през февруари 1986 г. и влиза в сила през 1987 г. Той изменя Договора за ЕИО и проправя пътя за завършването на единния пазар.*
- *Договорът за Европейския съюз (ЕС) — Договорът от Маастрихт, е подписан в Маастрихт на 7 февруари 1992 г. и влиза в сила през 1993 г. Той създава Европейския съюз, дава на Парламента повече глас при вземането на решения и добавя нови области на сътрудничество.*
- *Договорът от Амстердам е подписан на 2 октомври 1997 г. и влиза в сила през 1999 г. С него се изменят предишните договори.*
- *Договорът от Ница е подписан на 26 февруари 2001 г. и влиза в сила през 2003 г. Той опростява институционалната система на ЕС, така че тя да може да продължи да работи ефективно след новата вълна държави членки, присъединили се през 2004 г.*
- *Договорът от Лисабон е подписан на 13 декември 2007 г. и влиза в сила през 2009 г. Той опростява начина на работа и правилата за гласуване, създава длъжността председател на Европейския съвет и въвежда нови структури с цел засилване на ролята на ЕС на световната сцена.*

Кой взема решенията?

При вземането на решения на равнище ЕС участват различни институции и по-специално:

- **Европейският парламент**, който представлява гражданите на ЕС и се избира пряко от тях;
- **Европейският съвет**, който се състои от държавните или правителствените ръководители на държавите — членки на ЕС;
- **Съветът**, който представлява правителствата на държавите — членки на ЕС;
- **Европейската комисия**, която представлява интересите на ЕС като цяло.

Европейският съвет определя общата насока на политиката и политическите приоритети на ЕС, но няма законодателни функции. По принцип Европейската комисия е тази, която предлага нови законодателни актове, а Европейският парламент и Съветът ги приемат. След това държавите членки и Комисията ги изпълняват.

Какви видове законодателни актове има?

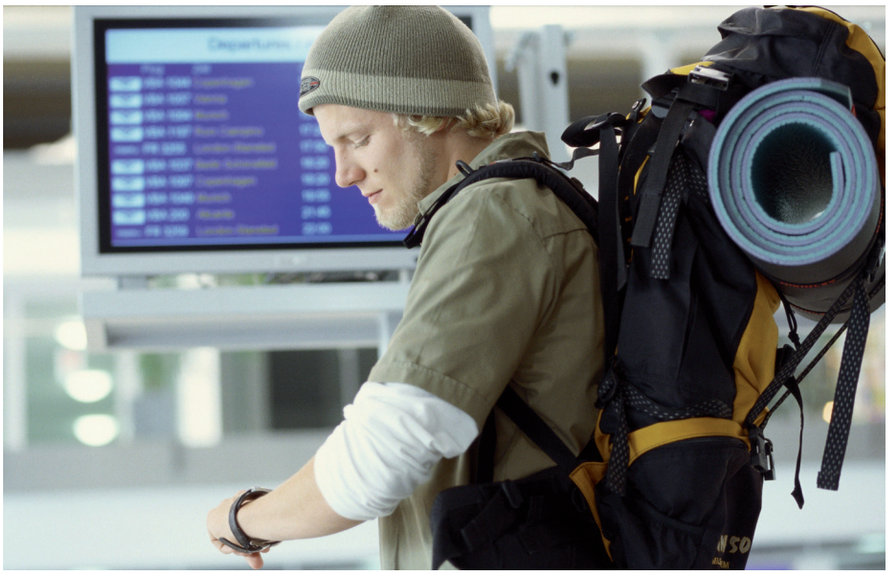
Има няколко вида законодателни актове, които се прилагат по различни начини:

- **Регламентът** е законодателен акт, който се прилага пряко и е задължителен във всички държави членки. Не е нужно държавите членки да го въвеждат в националното си законодателство, но може да се наложи националните закони да се изменят, за да се избегне противоречие с регламента.
- **Директивата** е законодателен акт, който задължава държавите членки или част от тях да постигнат дадена цел. Обикновено директивите трябва да бъдат въведени в националното законодателство, за да породят правно действие. Важно е да се подчертае, че директивата посочва резултата, който трябва да бъде постигнат, а държавите членки сами решават как да стане това.
- Адресати на **решенията** могат да бъдат държавите членки, групи хора или дори отделни физически лица. Решенията са задължителни в своята цялост. Те се използват например, за да се приемат или отхвърлят предложени сливания между дружества.
- **Препоръките** и **становищата** нямат задължителен характер.

Как се приемат законодателните актове?

Всеки европейски законодателен акт е свързан с конкретен член от определен договор, който е известен като неговото „правно основание“. От него зависи коя законодателна процедура трябва да бъде приложена. В договорите е определен процесът на вземане на решения, който включва представяне на предложение от Комисията, последователни четения в Съвета и Парламента и представяне на становища от консултативните органи. Освен това в договорите е определено кога е необходимо единодушие и кога е достатъчно квалифицираното мнозинство, за да може Съветът да приеме даден акт.

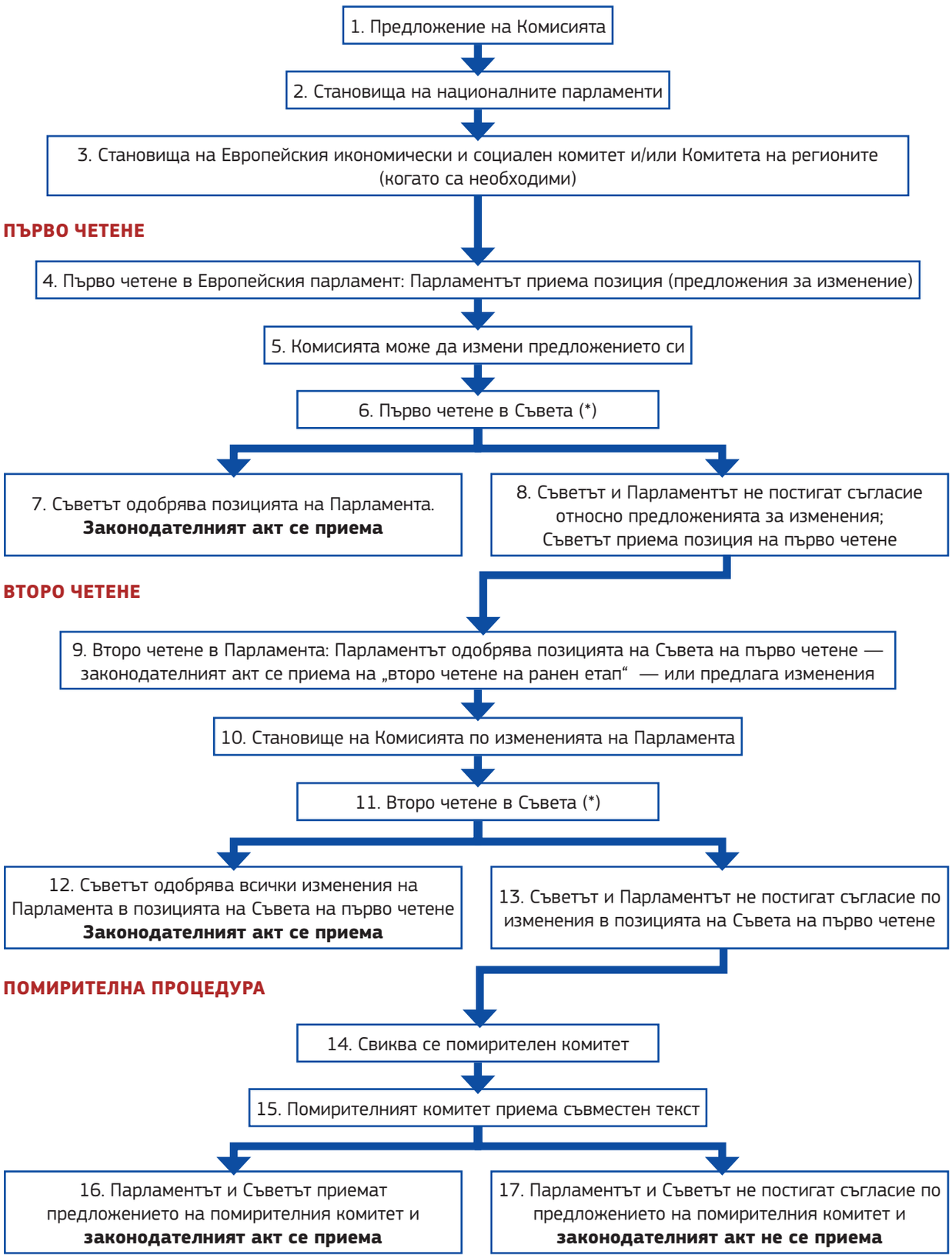
Преобладаващата част от законодателството на ЕС се приема чрез използване на **„обикновената“ законодателна процедура**. При тази процедура Парламентът и Съветът си поделят законодателните правомощия.

© Heide Benser/Corbis

Свободата, предоставена на всеки гражданин, да пътува, живее и работи във всички 28 държави от ЕС е едно от основните постижения на Европейския съюз.

ОБИКНОВЕНА ЗАКОНОДАТЕЛНА ПРОЦЕДУРА

(*) Съветът приема своята позиция с квалифицирано мнозинство (в няколко области, по изключение, в договорите се предвижда единодушие). Ако обаче Съветът възнамерява да се отклони от предложението/становището на Комисията, той приема своята позиция с единодушие.

Процедурата започва от Комисията. Когато обмисля дали да излезе с предложение за предприемане на действия, Комисията често отправя покана към правителствата, представителите на бизнеса, организациите на гражданското общество и отделните физически лица да изразят становищата си по темата. Получените становища се обобщават в предложение на Комисията, което се представя на Съвета и Парламента. Предложението може да бъде направено по инициатива на Съвета, Европейския съвет, Парламента или европейските граждани, както и по собствена инициатива на Комисията.

В Съвета и в Парламента предложението на Комисията преминава през четения и обсъждания. Ако при второто четене не се постигне съгласие, предложението се предава на „помирителен комитет“, съставен от равен брой представители на Съвета и Парламента. На заседанията на този комитет присъстват и се изказват и представители на Комисията. След като комитетът постигне споразумение, одобреният текст се изпраща на Парламента и на Съвета за трето четене, за да бъде приет окончателно като закон. В повечето случаи Парламентът гласува по предложенията с обикновено мнозинство, а Съветът — с квалифицирано, като всяка държава членка има определен брой гласове в зависимост от своята големина и броя на населението ѝ. В някои случаи в Съвета се изисква единодушно одобрение.

Специални процедури

В зависимост от предмета на предложението за законодателен акт може да се използват „специални“ законодателни процедури. При **процедурата на консултации** Съветът трябва да се консултира с Парламента относно предложението на Комисията, но не е длъжен да приеме препоръката на Парламента. Тази процедура се прилага в съвсем малко области, като например изключенията от правилата на вътрешния пазар и конкурентното право. При **процедурата на одобрение** Парламентът може да приеме или да отхвърли дадено предложение, но няма право да предлага изменения. Тази процедура може да бъде използвана, когато предложението се отнася до одобрението на международен договор, който е вече договорен. Освен това има ограничен брой случаи, в които законодателните актове мога да се приемат от Съвета и Комисията или само от Комисията.

Чие становище се иска, кой може да се противопостави?

Освен триъгълника Комисия—Съвет—Парламент има редица консултативни органи, чието становище трябва да се поиска, когато предложеният законодателен акт засяга област, която е от интерес за тях. Дори ако препоръките им не бъдат приети, това разширява упражняването на демократичен контрол върху законодателството на ЕС и осигурява възможност за разглеждане на въпроса в най-широк кръг.

Тези органи са:

- **Европейският икономически и социален комитет**, който представлява групи на гражданското общество, като работодатели, профсъюзи и групи, изразяващи различни обществени интереси;
- **Комитетът на регионите**, чрез който се чува гласът на местните и регионалните власти.

Освен с тях може да се проведат консултации с други институции и органи, когато предложението попада в област, която представлява интерес за тях, или е от тяхната компетентност. Така например Европейската централна банка очаква към нея да се обърнат за консултации по предложения относно икономически и финансови въпроси.

Участие на гражданите

Гражданите могат чрез „европейска гражданска инициатива“, в която са се включили поне един милион граждани на ЕС от най-малко една четвърт от държавите — членки на ЕС, да приканят Комисията да представи законодателно предложение по конкретен въпрос. Комисията проучва внимателно всички инициативи, подкрепени от един милион граждани и попадащи в границите на нейните правомощия. В Парламента се прави публично изслушване на организаторите на инициативите. Гражданските инициативи могат да повлияят на работата на институциите на ЕС, както и на обществения дебат.

© Bernd Vogel/Corbis

Гражданите вече могат да предлагат нови закони благодарение на европейската гражданска инициатива.

Национален надзор

Националните парламенти получават проектите на законодателните актове едновременно с Европейския парламент и Съвета. Те могат да дадат своето становище, за да се гарантира, че решенията се вземат на най-подходящото равнище. Действията на ЕС спазват принципа на субсидиарност, съгласно който освен в областите, в които Съюзът има изключителни правомощия, той действа само ако действията му ще бъдат по-ефективни на равнище ЕС, отколкото на национално равнище. Затова националните парламенти следят за правилното прилагане на този принцип при вземането на решения в ЕС.

Какви решения се вземат

В договорите са посочени областите, в които ЕС може да взема решения. В някои от тях ЕС има **изключителна компетентност**, което означава, че решенията се вземат на равнище ЕС на заседанието на държавите членки в Съвета и в Европейския парламент. Сред тези области са митническото облагане, правилата за защита на конкуренцията, паричната политика в еврозоната, съхраняването на рибните ресурси, търговията.

В други области правомощията за вземане на решения се споделят между Съюза и държавите членки. Това означава, че ако бъдат приети законодателни актове на равнище ЕС, те ще се прилагат с предимство. Ако обаче не се приеме законодателен акт на равнище ЕС, отделните държави членки имат право да законодателстват на национално равнище. Споделянето на правомощия се прилага в много области, като вътрешния пазар, селското стопанство, околната среда, защитата на потребителите, транспорта.

Във всички останали области решенията се вземат от държавите членки. Следователно, ако дадена област не е посочена в никой от договорите, Комисията не може да предложи законодателен акт в нея. В някои области обаче, като например при космическите изследвания, образованието, културата и туризма, Съюзът може да подпомага усилията на държавите членки. В други пък, като помощта за трети държави и научните изследвания, дейностите на ЕС могат да се провеждат успоредно на тези на държавите членки, например в рамките на програми за хуманитарна помощ.

Икономическа координация

Всички държави в ЕС са част от икономическия и паричен съюз (ИПС), което ще рече, че координират политиките си в икономическата сфера и разглеждат икономическите си решения като решения от общ интерес. В рамките на ИПС няма институция, която сама да е натоварена с отговорността за общата икономическа политика. Тази отговорност е поделена между държавите членки и институциите на ЕС.

Паричната политика, която поддържа стабилни цените и лихвените проценти, се управлява независимо — от Европейската централна банка (ЕЦБ) в еврозоната, т.е. в 17-те държави, които използват еврото като своя валута.

Фискалната политика, т.е. решенията за данъчното облагане, разходите и заемите, е отговорност на правителствата на 28-те държави членки. Тяхна отговорност са и социалните политики и политиките в областта на заетостта. Но тъй като решенията в областта на фискалната политика, взети от една държава — членка на еврозоната, могат да окажат въздействие в цялата еврозона, те трябва да отговарят на правила, определени на равнище ЕС. Поради това е необходима координация на стабилните публични финанси и на структурните политики, за да може ИПС да функционира добре и да осигурява стабилност и растеж. Икономическата криза, започнала през 2008 г., подчерта необходимостта от укрепване на икономическото управление в ЕС и в еврозоната посредством по-тясна политическа координация, мониторинг и надзор и други.

Съветът следи публичните финанси и икономическите политики на държавите членки и може да отправя препоръки към отделни държави на ЕС въз основа на предложения на Комисията. Той може да препоръча предприемането на мерки и да наложи санкции на държавите от еврозоната, които не предприемат коригиращи действия за намаляване на прекомерния си дефицит и нива на дълг.

Управлението на еврозоната и големите реформи в икономическата политика се обсъждат и на срещи на върха в еврозоната, в които участват държавните или правителствените ръководители на държавите — членки на тази зона.

ЕС и външните отношения

За отношенията с държавите извън ЕС отговоря върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който се назначава от Европейския съвет и заема и длъжността заместник-председател на Европейската комисия. На равнище държавни и правителствени ръководители Съюзът се представлява от председателя на Европейския съвет.

Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) изпълнява функцията на министерство на външните работи и дипломатическа служба на Съюза под ръководството на върховния представител. В нейния състав влизат експерти, прехвърлени от Съвета, държавите членки и Европейската комисия.

Съветът изготвя и взема решения в областта на външната политика и политиката на сигурност на ЕС въз основа на насоки, определени от Европейския съвет. Комисията, от друга страна, отговаря за търговията и за финансирането, предоставяно на държави, които не са членки на ЕС, например в рамките на хуманитарна помощ или помощ за развитие. Комисията освен това представлява Съюза във всички области, в които са определени правомощия на ЕС, с изключение на външната политика и политиката на сигурност.

Европейският парламент

Гласът на гражданите

Роля: Пряко избираем законодателен орган на ЕС

Членове: 766 членове на Европейския парламент

Местоположение: Страсбург, Брюксел и Люксембург

▶ **http://www.europarl.eu**

Членовете на Европейския парламент (ЕП) се избират пряко от гражданите на ЕС и представляват техните интереси. Изборите се провеждат на всеки пет години, като право на глас имат всички граждани на ЕС, навършили 18 години (16 в Австрия) — около 380 милиона души. Парламентът има 766 членове от всичките 28 държави членки.

Официалното седалище на Европейския парламент е в Страсбург (Франция), въпреки че институцията има три работни места: Страсбург, Брюксел (Белгия) и Люксембург. Основните заседания на целия Парламент, известни като „пленарни“ заседания, се провеждат в Страсбург 12 пъти в годината. Допълнителните пленарни заседания се провеждат в Брюксел. Заседанията на комисиите на Парламента също се провеждат в Брюксел.

Състав на Европейския парламент

Местата в Европейския парламент се разпределят между държавите членки въз основа на това каква част от населението на ЕС представлява тяхното население.

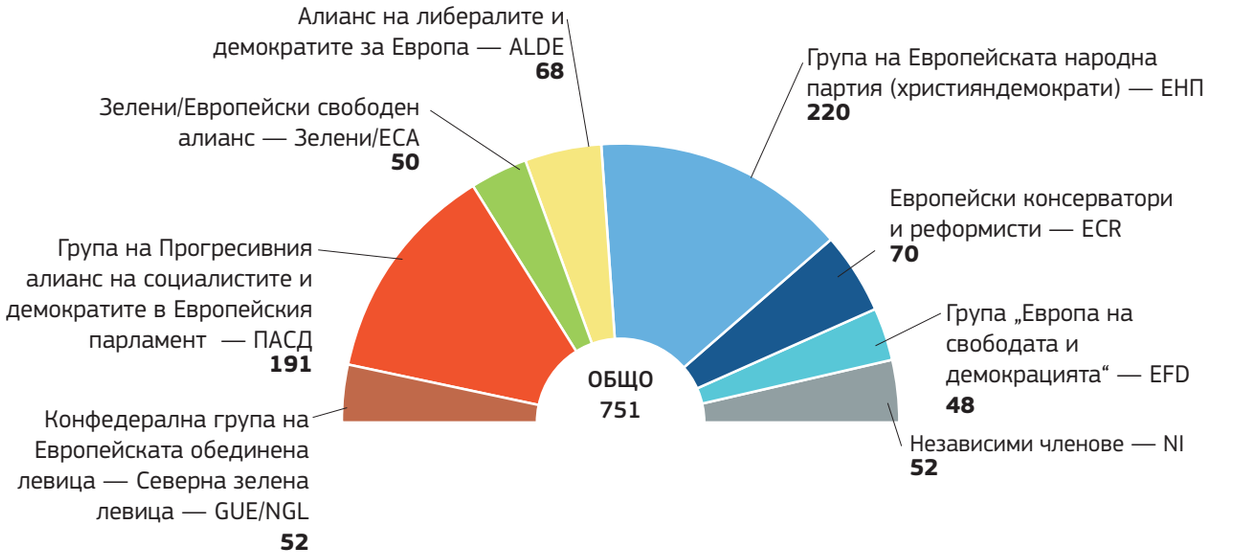
На 1 юли 2013 г. Хърватия стана 28-та държава — членка на Европейския съюз и в Европейския парламент влязоха 12 хърватски депутати, които ще бъдат негови членове до края на настоящия парламентарен мандат. За изборите за Европейски парламент през 2014 г. общият брой на членовете на ЕП ще бъде коригиран на 751.

Повечето членове на ЕП са свързани с национална политическа партия в своята държава. В Европейския парламент националните партии се групират в общоевропейски политически групи, като повечето от членовете на ЕП принадлежат към една от тях.

БРОЙ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ЕП ПО ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ ПРЕЗ 2014 Г.

Държава членка	Брой членове на ЕП
Австрия	18
Белгия	21
България	17
Хърватия	11
Кипър	6
Чешка република	21
Дания	13
Естония	6
Финландия	13
Франция	74
Германия	96
Гърция	21
Унгария	21
Ирландия	11
Италия	73
Латвия	8
Литва	11
Люксембург	6
Малта	6
Нидерландия	26
Полша	51
Португалия	21
Румъния	32
Словакия	13
Словения	8
Испания	54
Швеция	20
Обединено кралство	73
ОБЩО	**751**

БРОЙ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ЕП В РАЗЛИЧНИТЕ ПОЛИТИЧЕСКИ ГРУПИ КЪМ ЮЛИ 2013 г.

Какво прави Европейският парламент

Парламентът има три основни функции:

1. Споделя със Съвета правомощията да упражнява законодателна власт — да приема закони. Фактът, че е пряко избран орган, спомага да се гарантира демократичната легитимност на европейското законодателство.

2. Упражнява демократичен надзор върху всички институции на ЕС, и по-специално върху Комисията. Разполага с правомощия да одобрява или отхвърля номинирания председател на Комисията и номинираните комисари, както и с правото да гласува вот на недоверие на Комисията като цяло.

3. Споделя със Съвета правомощията по отношение на бюджета на ЕС и следователно може да влияе как ЕС изразходва средствата си. След приключване на бюджетната процедура приема или отхвърля бюджета в неговата цялост.

Тези три функции са представени по-подробно по-долу.

1. ПРАВОМОЩИЯ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛНА ВЛАСТ

Най-често използваната процедура за приемане на законодателството на ЕС се нарича „обикновена законодателна процедура“, или „процедура за съвместно вземане на решение“. При нея Европейският парламент и Съветът са равнопоставени, а законите, приети с помощта на тази процедура, представляват съвместни актове на Парламента и на Съвета. Тя се използва при преобладаващата част от законодателството на ЕС и обхваща многобройни области, като права на потребителите, опазване на околната среда, транспорт. При обикновената законодателна процедура Комисията прави предложение, което трябва да бъде прието както от Парламента, така и от Съвета. За всички международни споразумения в областите, в които се прилага обикновената законодателна процедура, пък се изисква Парламентът да даде съгласието си.

Консултации с Парламента трябва да се провеждат и по редица други предложения, като одобрението му е необходимо за важни политически или институционални решения като: законодателни актове за социална сигурност и защита, свързани с данъците разпоредби в сферата на енергетиката, хармонизиране на данъците върху оборота и на косвеното данъчно облагане. Парламентът дава също така идеи за изработване на нови законодателни актове, като преглежда годишната работна програма на Комисията, преценява какви нови закони са необходими и изисква от Комисията да направи предложения.

2. НАДЗОРНИ ПРАВОМОЩИЯ

Парламентът упражнява демократичен надзор върху останалите европейски институции. Той прави това по няколко начина. Първо, когато се сформира нов състав на Комисията, всички бъдещи нови членове, номинирани от държавите членки, както и бъдещият председател на Комисията се явяват на изслушване в Парламента. Те не могат да бъдат назначени без одобрението на Парламента.

Освен това Комисията е политически отговорна пред Парламента, който може да гласува вот на недоверие и така да поиска колективната ѝ оставка. В по-общ план Парламентът упражнява контрол чрез редовен преглед на докладите, изпращани му от Комисията, и чрез задаване на писмени и устни въпроси.

Комисарите присъстват на пленарните заседания на Парламента, както и на заседанията на парламентарните

Мартин Шулц беше избран за председател на Европейския парламент през 2012 г.

© Европейски съюз

комисии. Парламентът поддържа също така редовен диалог с председателя на Европейската централна банка относно паричната политика.

Парламентът следи и работата на Съвета: членовете на ЕП редовно задават писмени и устни въпроси на Съвета, а председателството на Съвета присъства на пленарните заседания на Парламента и участва във важните дебати. В някои области, в това число общата външна политика и политиката на сигурност, отговорен за вземането на решения е единствено Съветът. Въпреки това Парламентът работи в тясно сътрудничество със Съвета и в тези области.

Парламентът може да упражнява демократичен контрол и като разглежда петициите на гражданите и назначава специални анкетни комисии.

Освен това Парламентът дава своя принос за всяка среща на върха на ЕС (заседанията на Европейския съвет). Председателят на Парламента получава покана в началото на всяка среща на върха да изрази становището на Парламента по актуални въпроси и точки от дневния ред на Европейския съвет.

3. БЮДЖЕТНИ ПРАВОМОЩИЯ

Годишният бюджет на ЕС се определя съвместно от Парламента и от Съвета на Европейския съюз. Парламентът го обсъжда на две последователни четения и той не влиза в сила, докато не бъде подписан от председателя на Парламента.

Парламентарната комисия за бюджетен контрол следи как се изразходва бюджетът и всяка година Парламентът решава дали да одобри начина, по който Комисията е управлявала бюджета през предходната финансова година. Специализираният термин за този процес е „освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета“.

Как работи Парламентът

Парламентът избира свой председател с мандат от две години и половина. Председателят представлява Парламента пред останалите институции на ЕС, както и пред външния свят и се подпомага от 14 заместник-председатели. Заедно с председателя на Съвета той подписва всички законодателни актове, след като те бъдат приети.

В работата на Парламента има два основни етапа:

- Подготовка на пленарното заседание: извършва се от членовете на ЕП в 20-те парламентарни комисии, специализирани в различни области от дейността на ЕС, например Комисия по икономически и парични въпроси (ECON), Комисия по международна търговия (INTA). Въпросите, по които предстоят дебати, се разглеждат и от политическите групи.

- Пленарно заседание: пленарните заседания, в които участват всички депутати на ЕС, се провеждат обикновено в Страсбург (всеки месец в течение на една седмица), като понякога се провеждат допълнителни заседания в Брюксел. По време на пленарните заседания Парламентът разглежда предложенията за законодателни актове и гласува измененията, а после взема решение по текста като цяло. В дневния ред на пленарното заседание могат да се включват и други точки — „съобщения“ на Комисията или Съвета и въпроси във връзка със събития в ЕС или по света.

Като правило Парламентът може да взема решения само когато най-малко една трета от членовете му присъстват за провеждането на гласуване. Обикновено Парламентът взема решения с мнозинство от гласовете. В някои специални случаи за вземането на решение се изисква в негова подкрепа да гласува мнозинство от общия брой на членовете на ЕП, например когато Парламентът избира председателя на Комисията или гласува на второ четене в рамките на обикновена законодателна процедура.

Европейският съвет

Начертаване на стратегията

Роля: Определя политическите насоки и приоритетите

Членове: Държавните или правителствените ръководители на държавите членки, председателят на Европейския съвет и председателят на Европейската комисия

Местоположение: Брюксел

▶ **http://european-council.europa.eu**

Европейският съвет се състои от върховните политически лидери на ЕС, т.е. министър-председателите и президентите, своя председател и председателя на Комисията. Те заседават най-малко четири пъти годишно, за да зададат общите политически насоки и приоритети на ЕС. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност също участва в заседанията.

Какво прави Европейският съвет

Като среща на върха на държавните и правителствените ръководители на всички държави — членки на ЕС, Европейският съвет представлява най-високото равнище на политическо сътрудничество между тях. На своите заседания лидерите решават с консенсус в каква посока да върви Съюзът и какви приоритети да си поставя и дават необходимата мотивация за неговото развитие.

Европейският съвет не приема законодателни актове. В края на всяко заседание той издава „заключения“, в които се изразяват основните послания, произтекли от обсъжданията, и в които се изброяват взетите решения, в това число и по отношение на последващите действия по неговите заключения. В заключенията се определят важни въпроси, с които следва да се занимае Съветът, т.е. заседания на министрите. С тях може също така Европейската комисия да бъда приканена да представи предложения за посрещане на конкретно предизвикателство или за използване на определена възможност за Съюза.

Европейският съвет заседава по принцип поне два пъти на всеки шест месеца. За справяне със спешни проблеми, изискващи решение на най-високо равнище, например в областта на икономиката или външната политика могат да бъдат свиквани допълнителни (извънредни или неофициални) заседания.

Председател на Европейския съвет

Работата на Европейския съвет се координира от неговия председател, който отговаря за свикването и председателстването на заседанията на Европейския съвет и за придвижване на неговия дневен ред.

Председателят на Европейския съвет представлява също така Съвета пред външния свят. Заедно с върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност той представлява интересите на Съюза във външните работи и по въпросите на сигурността.

Председателят се избира от Европейския съвет с мандат от две години и половина, който може да бъде подновен еднократно. Той работи на пълно работно време и не може да заема едновременно с председателската си длъжност други длъжности на национално равнище.

Как Европейският съвет взема своите решения

Европейският съвет взема повечето от решенията си с консенсус. В някои случаи обаче е достатъчно квалифицирано мнозинство, като например при избора на неговия председател и назначаването на Комисията и на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност.

Когато Европейският съвет взема решение с гласуване, право на глас имат само държавните и правителствените ръководители.

Секретариат

В своята работа Европейският съвет се подпомага от генералния секретариат на Съвета.

Среща на върха на държавите от еврозоната

Държавните или правителствените ръководители на държавите, чиято валута е еврото, и председателят на Европейската комисия, заседават поне два пъти годишно извън рамките на Европейския съвет. Председателят на Европейската централна банка също получава покана за тези срещи на върха на държавите от еврозоната. Председателят на Европейския парламент също може да бъде поканен.

Тези заседания дават възможност за обсъждане на управлението на еврозоната, както и големите реформи в икономическата политика. Срещата на върха на държавите от еврозоната е официално създадена от Договора за стабилност, координация и управление в икономическия и паричен съюз, подписан от 25 държави членки през 2012 г., който влезе в сила на 1 януари 2013 г. Председателят на срещите на върха на държавите от еврозоната се определя от държавните и правителствените ръководители на държавите в нея. Определянето му става едновременно с това на председателя на Европейския съвет и има същата продължителност. Двата поста могат да се заемат от едно и също лице.

© EU

От 1-ви декември 2014 г. Доналд Туск председателства срещите на върха в ЕС в качеството си на председател на Европейския съвет.

В някои случаи лидерите на държавите, които са ратифицирали Договора за стабилност, координация и управление в икономическия и паричен съюз, но не използват еврото като своя валута, също участват в обсъжданията на срещите на върха. Когато тези държави нямат право на участие, председателят на срещите на върха в еврозоната информира подробно тях и останалите държави — членки на ЕС, за подготовката на тези срещи и за резултатите от тях.

Трите „Съвета“: кой кой е?

Лесно е да се получи объркване кой европейски орган кой е — особено когато много различни органи носят твърде сходни имена, като следните три „Съвета“.

▸ Европейски съвет

Това са държавните и правителствените ръководители (т.е. президентите и/или министър-председателите) на всички държави — членки на ЕС, заедно с председателя на Европейския съвет и председателя на Европейската комисия. Този Съвет е органът за вземане на решения на най-високо равнище в Европейския съюз, поради което неговите заседания често се наричат „срещи на върха“.

▸ Съвет

Известна също като Съвет на министрите, тази институция се състои от министри от всички държави — членки на ЕС. Съветът провежда редовни заседания, по време на които взема подробни решения и приема европейски закони.

▸ Съвет на Европа

Съветът на Европа не е институция на ЕС. Това е междуправителствена организация, която си поставя за цел да защитава правата на човека, демокрацията и върховенството на закона. Съветът на Европа е създаден през 1949 г. и едно от първите му постижения е изготвянето на Европейската конвенция за защита на правата на човека. За да могат гражданите да упражняват своите права по тази конвенция, Съветът на Европа създаде Европейския съд по правата на човека. Към настоящия момент в Съвета на Европа членуват 47 държави, включително всички държави от ЕС, а седалището му е в Страсбург, Франция.

Съветът

Гласът на държавите членки

Роля: Взема решения в областта на различните политики и приема закони

Членове: По един министър от всяка държава членка

Местоположение: Брюксел и Люксембург

▶ **consilium.europa.eu**

В рамките на Съвета се събират министри на държавите — членки на ЕС, за да обсъждат въпроси на ЕС, да вземат решения и да приемат закони. Министрите, които участват в тези заседания, имат правомощия да ангажират своите правителства с мерките, приети на заседанията на Съвета.

Какво прави Съветът

Съветът е основният орган за вземане на решения в ЕС. Той работи чрез заседания на Съвета, в които участва по един министър от всяко от националните правителства на ЕС. Целта на тези срещи е обсъждане, съгласуване, изменение и в крайна сметка приемане на законодателни актове, съгласуване на политиките на държавите членки или определяне на външната политика на ЕС.

Държавите от ЕС приеха стратегията „Европа 2020“ за излизане от икономическата криза чрез интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. За да бъде изпълнена тя, министрите в Съвета вземат многобройни решения.

© imago/Xinhua/Reporters

В зависимост от темите в дневния ред се определя кои министри ще участват в заседанията на Съвета — или какъв ще бъде „съставът“ му. Ако Съветът възнамерява да обсъжда въпроси, свързани например с околната среда, в заседанието ще участват министрите на околната среда от всяка държава — членка на ЕС, и това ще бъде „Съвет по околната среда“. Аналогично ще има „Съвет по икономически и финансови въпроси“, „Съвет по конкурентоспособност“ и т.н.

Съществуват 10 различни състава на Съвета:

Под председателството на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност:

- *Външни работи.*

Под председателството на държавата членка, която председателства Съвета:

- *Общи въпроси;*
- *Икономически и финансови въпроси;*
- *Правосъдие и вътрешни работи;*
- *Заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси;*
- *Конкурентоспособност (вътрешен пазар, промишленост, научни изследвания и космическо пространство);*
- *Транспорт, телекомуникации и енергетика;*
- *Селско стопанство и рибарство;*
- *Околна среда;*
- *Образование, младеж, култура и спорт.*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВА НА СЪВЕТА

Година	януари—юни	юли—декември
2014 г.	Гърция	Италия
2015 г.	Латвия	Люксембург
2016 г.	Нидерландия	Словакия
2017 г.	Малта	Обединено кралство
2018 г.	Естония	България
2019 г.	Австрия	Румъния
2020 г.	Финландия	

Председателството на Съвета се предава на ротационен принцип между държавите членки през шест месеца. Тази функция е различна от поста председател на Европейския съвет. Правителството, което председателства Съвета, отговаря за организирането и председателстването на различните заседания на Съвета. По изключение Съветът по външни работи се председателства от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който провежда външната политика от името на Съвета.

За да се улесни приемствеността в дейността на Съвета, шестмесечните председателства работят в тясно сътрудничество в групи по три. Тези екипи от три председателства („тройки“) изготвят съвместна програма за работата на Съвета за период от 18 месеца.

Всеки министър в Съвета е оправомощен да поема задължения от името на своето правителство. Освен това всеки министър в Съвета е отговорен пред изборните национални органи. Така се гарантира демократичната легитимност на решенията на Съвета.

Съветът има пет основни задължения:

1. Да приема европейските закони — в повечето области съвместно с Европейския парламент.

2. Да координира политиките на държавите членки, например в икономическата сфера.

3. Да разработва общата външна политика и политика на сигурност на ЕС въз основа на насоките, дадени от Европейския съвет.

4. Да сключва международни споразумения между ЕС и една или няколко държави или международни организации.

5. Да одобрява бюджета на ЕС съвместно с Европейския парламент.

По-долу е дадено по-подробно описание на работата на Съвета.

1. ЗАКОНОДАТЕЛНА ФУНКЦИЯ

Голяма част от законодателството на ЕС се приема съвместно от Съвета и Парламента. По правило Съветът действа само по предложение на Комисията, а Комисията обикновено има задължението да гарантира правилното прилагане на законодателството на ЕС, след като то бъде прието.

2. КООРДИНИРАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ (НАПРИМЕР ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА)

Всички държави — членки на ЕС, участват в икономическия и паричен съюз (ИПС), въпреки че не всички са част от еврозоната. В съответствие с ИПС икономическата политика на ЕС се основава на тясна координация между националните икономически политики. Този координация се осъществява от министрите на икономиката и финансите, които заедно образуват Съвета по икономически и финансови въпроси (Екофин).

3. ОБЩА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ (ОВППС)

Определянето и изпълнението на външната политика и политиката на сигурност на ЕС е от изключителната компетентност на Европейския съвет и на Съвета, като в тази област те приемат решенията си с пълно единодушие. ОВППС се осъществява от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност съвместно с държавите членки, заседаващи в Съвета по външни работи.

4. СКЛЮЧВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНИЯ

Всяка година Съветът сключва (т.е. подписва официално) редица споразумения между Европейския съюз и държави извън ЕС, както и с различни международни организации. Тези споразумения могат да обхващат големи области, като търговията, сътрудничеството и развитието, или пък да се отнасят до конкретни въпроси, като текстилни продукти, рибарство, наука и техника, транспорт и др. Споразуменията в области, за които Европейския парламент има правомощия за съвместно вземане на решения, трябва да получат неговото одобрение.

5. ПРИЕМАНЕ НА БЮДЖЕТА НА ЕС

Годишният бюджет на ЕС се определя съвместно от Съвета и Европейския парламент. Ако двете институции не постигнат съгласие, следват помирителни процедури, докато бюджетът не бъде приет.

Как работи Съветът

Всички обсъждания и гласувания на законодателни актове в Съвета са публични. Тези заседания могат да се гледат на живо на уебсайта на Съвета.

Общата съгласуваност на работата на различните състави на Съвета се осигурява от Съвета по общи въпроси, който следи за това заседанията на Европейския съвет да бъдат последвани от ефективни действия. Той се подпомага от Комитета на постоянните представители (или „Корепер“ — от френското му название „Comité des Représentants Permanents“).

Корепер се състои от постоянните представители на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз. В Брюксел всяка държава — членка на ЕС, има свой екип („Постоянно представителство“), който я представлява и защитава нейните национални интереси на равнище ЕС. Ръководителят на всяко представителство е на практика посланикът на своята държава в ЕС. Тези посланици заседават ежеседмично в Корепер.

Ролята на Корепер е да подготвя работата на Съвета с изключение на въпросите в областта на селското стопанство, които се разглеждат от Специалния комитет по селско стопанство. На Корепер помагат редица работни групи, съставени от длъжностни лица от националните администрации.

По колко гласа има всяка страна?

Решенията в Съвета се вземат чрез гласуване. Понастоящем Съветът взема решенията си чрез гласуване с квалифицирано мнозинство с изключение на случаите, в които договорите изискват различна процедура, например пълно единодушие в областта на данъчното облагане и външната политика. При гласуването с квалифицирано мнозинство колкото по-голямо е населението на една държава членка, толкова повече гласове има тя, макар че гласовете са разпределени така, че пропорционалната им тежест е по-голяма при страните с по-малко население.

През 2014 г. настоящият начин на гласуване с квалифицирано мнозинство ще бъде заменен с нов — гласуване с двойно мнозинство. За да приеме Съветът предложения законодателен акт, той трябва да бъде подкрепен от мнозинство от държавите — членки на ЕС (55 %), които представляват мнозинство от населението на ЕС (65 %). Така ще се отчете легитимността на ЕС като съюз и на хората, и на нациите. По този начин законодателната дейност на ЕС ще стане по-прозрачна и по-ефективна.

Освен това този начин на гласуване ще бъде съчетан с нов механизъм, според който най-малко четири държави членки, представляващи поне 35 % от населението на ЕС, ще могат да блокират приемането на дадено решение. Когато се използва този механизъм, Съветът трябва да направи всичко възможно, за да се стигне до задоволително решение в разумен период от време.

ГЛАСОВЕ ПО ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ В СЪВЕТА (2014 Г.)

Държава членка	население (× 1 000)	Процент от цялото население на ЕС
Германия	80 523,7	15,93
Франция	65 633,2	12,98
Обединено кралство	63 730,1	12,61
Италия	59 685,2	11,81
Испания	46 704,3	9,24
Полша	38 533,3	7,62
Румъния	20 057,5	3,97
Нидерландия	16 779,6	3,32
Белгия	11 161,6	2,21
Унгария	11 062,5	2,19
Чешка република	10 516,1	2,08
Португалия	10 487,3	2,07
Унгария	9 908,8	1,96
Швеция	9 555,9	1,89
Австрия	8 451,9	1,67
България	7 284,6	1,44
Дания	5 602,6	1,11
Финландия	5 426,7	1,07
Словакия	5 410,8	1,07
Ирландия	4 591,1	0,91
Хърватия	4 262,1	0,84
Литва	2 971,9	0,59
Словения	2 058,8	0,41
Латвия	2 023,8	0,40
Естония	1 324,8	0,26
Кипър	865,9	0,17
Люксембург	537,0	0,11
Малта	421,4	0,08
Общо	**505 572,5**	**100**
Брой на гласовете, необходими за квалифицирано мнозинство	328 622,1	65 %

Генерален секретариат на Съвета

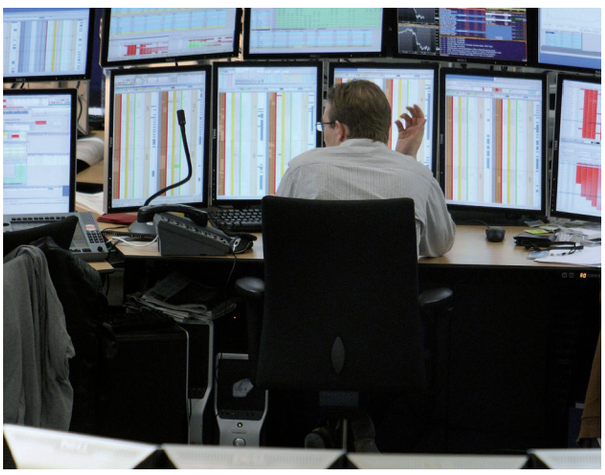
Генералният секретариат на Съвета подпомага както Европейския съвет и неговия председател, така и Съвета и неговите ротационни председателства. Той се ръководи от генерален секретар, назначен от Съвета.

Еврогрупа

Всички държави членки участват в икономическия и паричен съюз (ИПС), което ще рече, че координират вземането на политически решения в икономическата сфера и разглеждат тези решения като въпрос от общ интерес. Не всички държави членки обаче са част от еврозоната и не всички използват единната валута — еврото. Някои предпочитат да не се присъединяват засега, докато други подготвят все още своите икономики за изпълнение на критериите за членство в еврозоната. Държавите — членки на еврозоната, трябва да си сътрудничат тясно; освен това те са обект на единната парична политика, провеждана от Европейската централна банка. Ето защо те се нуждаят от форум за обсъждане и вземане на решения относно политиките за еврозоната. Това не може да бъде Съветът по икономически и финансови въпроси (Екофин), тъй като в него влизат всички държави членки.

Решението е Еврогрупата, която се състои от министрите на икономиката и финансите на държавите — членки на еврозоната.

Като координира икономическите политики, Еврогрупата работи за насърчаване на икономическия растеж и финансовата стабилност в еврозоната. Тъй като само Екофин може официално да взема решения по икономически въпроси, Еврогрупата се среща неофициално един ден преди заседанията на Екофин, обикновено един път месечно. На следващия ден по споразуменията, постигнати на неформалната среща на Еврогрупата, се вземат официални решения на заседанието на Екофин от членовете на Еврогрупата. По въпроси на Еврогрупата гласуват само министрите от Екофин, които представляват членовете на еврозоната. Комисарят по икономическите и паричните въпроси и еврото, както и председателят на Европейската централна банка също участват в заседанията на Еврогрупата.

© Associated Press / Reporters

Новите правила на ЕС за икономическо и финансово управление спомагат за реформирането и укрепването на банковият сектор.

Какво означава „засилено сътрудничество“

Ако няколко държави членки се стремят към по-тясно сътрудничество в области, които не са от изключителната компетентност на ЕС, но не могат да получат съгласието на останалите държави членки, механизмът за „засилено сътрудничество“ им дава възможност да работят съвместно. Той позволява на най-малко девет държави членки да използват институциите на ЕС за постигане на по-тясно сътрудничество. Има обаче и някои условия: това сътрудничество трябва да подпомага постигането на целите на Съюза и да бъде отворено за всички останали държави членки, ако и те поискат да се присъединят.

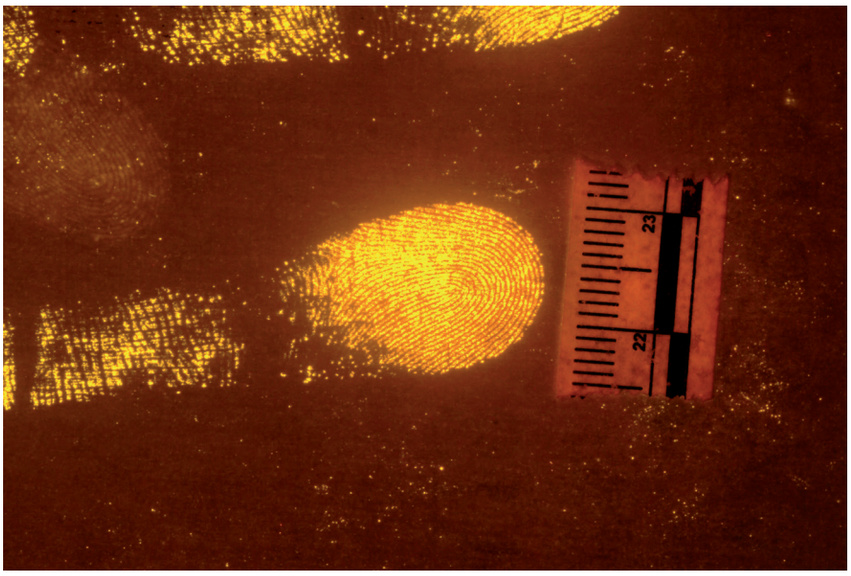
Процедурата се използва от редица държави в областта на семейното право и им дава възможност да намерят общо решение за брачни двойки от различни държави от ЕС, които искат да получат развод на територията на ЕС. Тя може да се използва също така за система на единни патенти, включваща повечето (но не всички) държави — членки на ЕС.

Обща външна политика и политика на сигурност

Европейският съюз постепенно развива своя обща външна политика и политика на сигурност (ОВПС), в която се прилагат процедури, различни от използваните в другите области. ОВПС се определя и осъществява съвместно от Европейския съвет и Съвета. Общите международни цели на Съюза са насърчаване на демокрацията, върховенството на закона, правата на човека и основните свободи, зачитането на човешкото достойнство и принципите на равнопоставеност и солидарност. За постигането на тези цели ЕС изгражда връзки и партньорства с други държави и организации в цял свят.

Отговорностите за ОВПС са разпределени така:

- Председателстван от своя председател Европейският съвет определя общата външна политика и политиката

© Matteis/ LookatSciences/Reporters

Правоохранителните органи на държавите от ЕС трябва да работят заедно, за да се противопоставят на международната престъпност.

на сигурност, като взема предвид стратегическите интереси на Съюза, включително въпросите, свързани с отбраната.

- Съветът, и по-специално Съветът по външни работи, взема след това решенията, необходими за определянето и провеждането на ОВППС, в съответствие с насоките на Европейския съвет. Заседанието на Съвета по външните работи се председателства от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност.

- Върховният представител, съвместно с държавите членки, осъществява след това ОВППС, като осигурява нейното последователно и ефективно изпълнение. За тази цел той може да използва национални ресурси и ресурси на Съюза.

Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) изпълнява функцията на министерство на външните работи и дипломатическа служба на Съюза. Тя се ръководи от върховния представител, а в нейния състав влизат експерти, прехвърлени от Съвета, държавите членки и Европейската комисия. ЕС има делегации в повечето държави по света и те са част от ЕСВД. Те работят в тясно сътрудничество по въпросите на ОВППС съвместно с националните посолства на държавите — членки на ЕС.

Въпроси, които са от значение за ОВППС, могат да бъдат поставени пред Съвета от всяка държава членка или от върховния представител, който може да действа сам или съвместно с Комисията. Поради това, че някои въпроси на ОВППС често пъти са с неотложен характер, съществуват механизми, които осигуряват възможност за бързо вземане на решения. По принцип решенията в тази област се вземат с пълно единодушие.

Освен че придвижва дневния ред на ОВППС, върховният представител представлява също така външната политика и политиката на сигурност на Съвета пред света, като води политически диалог с трети държави и партньори и изразява позицията на ЕС в международни организации и на международни срещи. На равнището на държавните и правителствените ръководители Съюзът се представлява от председателя на Европейския съвет.

Един от аспектите на ОВППС са въпросите на сигурността и отбраната, по които ЕС разработва обща политика за сигурност и отбрана (ОПСО). Тази политика има за цел да даде възможност на държавите от ЕС да предприемат операции за управление на кризи. Това са хуманитарни и миротворчески или мироопазващи мисии, които могат да бъдат от военно или от гражданско естество. Държавите членки доброволно предоставят част от своите въоръжени сили на ЕС за такива операции. Те винаги се съгласуват с НАТО, чиито командни структури се използват понякога за практически задачи при мисиите на ЕС. Тази дейност се координира от няколко постоянни органа на ЕС:

- **Комитетът по политика и сигурност (КПС)** следи международното положение и проучва възможностите на ЕС за отговор при кризисна ситуация извън Съюза.

- **Военният комитет на Европейския съюз (EUMC)** се състои от началниците на отбраната на всички държави — членки на ЕС; той ръководи военните дейности и предоставя консултации по военни въпроси.

- **Военния секретариат на Европейския съюз (ВСЕС)** се състои от военни експерти, които работят в постоянен военен щаб в Брюксел и подпомагат EUMC.

Европейската комисия

Утвърждаване на общия интерес

Роля: Изпълнителен орган на ЕС, който предлага закони, следи за изпълнението на споразуменията и утвърждава ролята на Съюза

Членове: Колегиум от членовете на Комисията — по един от всяка държава членка

Местоположение: Брюксел

▶ **ec.europa.eu**

Комисията е политически независимата институция, която представлява и защитава интересите на ЕС като цяло. В много области тя е движещата сила в рамките на институционалната система на ЕС: Комисията предлага законодателни актове, политики и програми за действие и отговаря за изпълнението на решенията на Европейския парламент и на Съвета. Тя представлява освен това Съюза пред външния свят с изключение на общата външна политика и политиката на сигурност.

Какво представлява Комисията?

Терминът „Комисия“ се използва с две значения. От една страна той се отнася до „членовете на Комисията“, т.е. до екипа от мъже и жени, назначени от държавите членки и от Парламента да ръководят дейността на институцията и да вземат решения от нейно име. От друга страна терминът „Комисия“ означава самата институция и нейните служители.

Членовете на Комисията се наричат неофициално „комисари“. Всички те са заемали политически длъжности в страните си, много от тях са били министри, но като членове на Комисията те се ангажират да действат в интерес на Съюза като цяло и не могат да получават указания от правителствата на своите държави.

Комисията има няколко заместник-председатели, един от които е и върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и по този начин участва в работата и на Съвета, и на Комисията.

© Европейски съюз

Жан-Клод Юнкер оглавява изпълнителния орган на ЕС в качеството си на председател на Европейската комисия.

Комисията е политически отговорна пред Парламента, който има правомощия да я разпусне, като гласува вот на недоверие. Комисията присъства на всички заседания на Парламента, където трябва да обясни и обоснове своите политики. Освен това тя редовно отговаря на писмени и устни въпроси, зададени от членовете на Парламента.

Назначаване на Комисията

На всеки пет години се назначава нова Комисия в шестмесечен срок след изборите за Европейски парламент. Процедурата е следната:

- *правителствата на държавите членки предлагат нов председател на Комисията, който трябва да бъде избран от Европейския парламент;*
- *предложеният председател на Комисията, след обсъждане с правителствата на държавите членки, посочва останалите членове на Комисията;*
- *новият Парламент изслушва след това всички предложени членове и дава становище за целия „колегиум". Ако бъде одобрена, новата Комисия може официално да започне работа през следващия януари.*

Какво прави Комисията

Европейската комисия има четири основни функции:

1. прави предложения за закони, които изпраща на Парламента и на Съвета;
2. ръководи и провежда политиките на ЕС и управлява бюджета;
3. налага спазването на европейското законодателство (съвместно със Съда на ЕС);
4. представлява Съюза на международната сцена.

1. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА НОВИ ЗАКОНИ

Съгласно Договора за създаване на ЕС Комисията има **„право на инициатива"**. С други думи, единствено Комисията отговаря за изготвянето на предложения за нови европейски закони, които представя на Парламента и на Съвета. Тези предложения трябва да защитават интересите на Съюза и неговите граждани, а не интересите на отделни държави или стопански сектори.

За да направи предложение, Комисията трябва да е установила, че в Европа е възникнала нова ситуация или са се появили нови проблеми. След това тя трябва да реши дали европейското законодателство е най-добрият начин за справяне с положението. Ето защо Комисията е в постоянна връзка с широк кръг от групи, изразяващи различни интереси, и с два консултативни органа — Европейския икономически и социален комитет (съставен от представители на работодателите и синдикатите) и Комитета на регионите (съставен от представители на местните и регионалните власти). Тя взема също така предвид становищата на националните парламенти, правителствата и широката общественост.

Комисията предлага действия на равнище ЕС само ако прецени, че определен проблем не може да бъде ефикасно разрешен чрез действия на национално, регионално или местно равнище. Този принцип за решаване на проблемите на възможно най-ниското равнище се нарича „принцип на субсидиарността".

Ако обаче Комисията стигне до заключението, че е необходим законодателен акт на ЕС, тогава тя изготвя предложение, с което според нея ще се намери работещо решение на проблема, което ще удовлетвори възможно най-широк кръг от интереси. За уточняване на специализираните аспекти Комисията се консултира с експерти, влизащи в състава на различните ѝ комитети и експертни групи.

© Langrock/Zenit/Laif/Reporters

Иновациите и научноизследователската работа са един от начините за създаване на нови работни места в Европа и за постигане на растеж.

Изграждане на европейското научноизследователско пространство

Посредством генерална дирекция „Изследвания и иновации“ Комисията разработва политиките на ЕС в областта на научните изследвания и технологичното развитие и допринася за международната конкурентоспособност на европейската промишленост. Рамковата програма на Комисията за научни изследвания и технологично развитие предоставя десетки милиарди евро за съвместни мултидисциплинарни научни изследвания на територията на ЕС и е ключов фактор, допринасящ за създаването на научноизследователско пространство без граници в цяла Европа.

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ И БЮДЖЕТА НА ЕС

Като изпълнителен орган на Европейския съюз, Комисията отговаря за управлението и изпълнението на бюджета на ЕС и за политиките и програмите, одобрени от Парламента и от Съвета. На практика по-голямата част от дейностите и разходите се извършват от националните и местните власти, но Комисията отговаря за контрола върху тях.

Комисията управлява бюджета под зоркото око на Сметната палата. Целта на двете институции е да бъде осигурено добро финансово управление. Европейският парламент освобождава Комисията от отговорност за изпълнението на бюджета само ако е удовлетворен от годишния отчет на Сметната палата.

3. ПРИЛАГАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ЗАКОНИ

За Комисията се казва, че е **„пазителка на договорите“**. Това означава, че тя е отговорна, заедно със Съда на Европейския съюз, за осигуряване на правилното прилагане на законодателството на ЕС във всички държави членки. Ако установи, че държава от ЕС не прилага даден закон на Съюза и следователно не изпълнява правните си задължения, Комисията предприема стъпки за разрешаване на проблема.

Първо, тя започва производство, наречено „производство за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка“. То включва изпращане на официално писмо до правителството, в което Комисията обяснява защо счита, че тази държава нарушава законодателството на ЕС и определя краен срок за получаване на подробен отговор. Ако след тази процедура проблемът продължава да съществува, Комисията отнася въпроса до Съда на ЕС, който има правомощия да наложи санкции. Решенията на Съда са задължителни за държавите членки и институциите на ЕС.

© EU

Федерика Могерини е върховен представител на ЕС за външната политика и координира действията на Съюза по отношение на останалата част от света.

4. ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ЕС НА МЕЖДУНАРОДНАТА СЦЕНА

Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност е заместник-председател на Комисията и отговаря за външните работи. По въпросите, свързани с външните работи и сигурността, върховният представител работи съвместно със Съвета. В други области на външните действия обаче водеща роля има Комисията — по-специално в сферите на търговската политика и хуманитарната помощ. В тези сфери Европейската комисия се явява важен говорител на Европейския съюз на международната сцена. Тя дава възможност на 28-те държави членки да говорят с един глас на международните форуми, например в Световната търговска организация.

Достигане до нуждаещите се от помощ

Генерална дирекция „Хуманитарна помощ и гражданска защита“ (ECHO) на Европейската комисия е създадена през 1992 г. Хуманитарните операции заемат понастоящем централно място във външните дейности на Европейския съюз и неслучайно — ЕС е главният световен фактор в тази област.

Всяка година програмите, които ЕС финансира в рамките на оказваната от него хуманитарна помощ подпомагат около 150 милиона души. Това подпомагане се предоставя посредством 200 партньори, сред които благотворителни организации и агенции на ООН. Помощта се ръководи от хуманитарните принципи за недискриминация и безпристрастност.

Как работи Комисията

Председателят на Комисията решава кой комисар за коя политическа област ще отговаря и, ако се налага, може да направи преразпределение на тези задължения по време на мандата на Комисията. Председателят има също така право да поиска оставката на даден комисар. Екипът от 28 комисари (наричан също „Колегиум“) заседава веднъж седмично, обикновено в сряда и най-често в Брюксел. Точките от дневния ред се представят от комисарите, които отговарят за съответната област на политиката, след което решенията се вземат колективно от целия Колегиум.

Служителите на Комисията са разпределени в звена, наречени „генерални дирекции“ (ГД) и „служби“ (напр. Правната служба). Всяка ГД отговаря за конкретна област — например търговията или конкуренцията — и се оглавява от генерален директор, който се отчита пред някой от комисарите.

Евростат: събиране на данни за Европа

Евростат е Статистическата служба на Европейския съюз и представлява част от Комисията. Задачата му е да предоставя на ЕС статистически данни на европейско равнище, които дават възможност за сравнения между държавите и регионите. Това е много важна задача. Демократичните общества не могат да функционират правилно без солидна база от надеждни и обективни статистически данни.

Статистическите данни на Евростат могат да дадат отговор на много въпроси. Расте ли или намалява безработицата? Има ли повече емисии на CO_2, отколкото преди 10 години? Какъв е броят на работещите жени? Как функционира икономиката на вашата страна в сравнение с тази на други държави — членки на ЕС?

epp.eurostat.ec.europa.eu

Генералните дирекции са тези, които на практика създават законодателните предложения на Комисията, но тези предложения стават официални, само след като Колегиумът ги „приеме“ на седмичното си заседание. Процедурата е най-общо следната.

Да предположим например, че Комисията вижда необходимост от европейски законодателен акт за предотвратяване на замърсяването на европейските реки. Генерална дирекция „Околна среда“ изготвя предложение въз основа на широко допитване до европейските промишлени предприятия и земеделски производители, до министерствата по околната среда в държавите членки и до организациите за опазване на околната среда. Много предложения могат да бъдат обсъждани и публично, което дава възможност на отделни граждани да представят своята гледна точка или тази на организацията, от която са част.

Като следваща стъпка предложеният законодателен акт се обсъжда в съответните звена на Комисията и при необходимост се изменя. След това той се проверява от правната служба.

След като предложението е напълно готово, генералният секретар го включва в дневния ред на някое от предстоящите заседания на Комисията. На това заседание комисарят по околната среда обяснява на своите колеги защо се предлага този законодателен акт, след което те го обсъждат. Ако се постигне съгласие, Колегиумът одобрява предложението, документът се изпраща на Съвета и на Европейския парламент и те го разглеждат.

Ако комисарите не постигнат съгласие, председателят може да ги прикани да гласуват по предложението. Ако мнозинството е за, предложението се одобрява. Така то получава подкрепата на всички членове на Комисията.

Националните парламенти

Налагане на субсидиарността

Роля: Да участват заедно с европейските институции в работата на Съюза

Членове: Членовете на националните парламенти

Местоположение: Всички държави — членки на ЕС

Институциите на ЕС насърчават националните парламенти да вземат по-голямо участие в дейностите на Европейския съюз. От 2006 г. насам Комисията изпраща на националните парламенти всички нови законодателни предложения и отговаря на техните становища. Правата и задълженията на националните парламенти в рамките на ЕС са ясно установени в Договора от Лисабон от 2009 г. Сега националните парламенти имат по-голяма възможност да изразяват своята гледна точка по предложенията за законодателни актове, както и по други въпроси, които могат да бъдат от специален интерес за тях.

Най-голямата новост са новите правомощия за налагане на **субсидиарност**. Действията на ЕС следват принципа на субсидиарност. Това означава, че Съюзът действа само когато мярката ще бъде по-ефективна на равнище ЕС, отколкото на национално равнище. В случаите, когато договорите са дали изключителни правомощия на ЕС, се счита, че това е така по принцип, но ако в договорите не са определени такива правомощия, се прави отделна преценка за всеки нов законодателен акт. Правилното прилагане на този принцип при вземането на решенията на ЕК се следи от националните парламенти.

За да даде възможност на парламентите да правят проверки за субсидиарност, Комисията им изпраща проектите на законодателните актове в момента, в който ги изпраща на законодателя на Съюза (т.е. на Европейския парламент и на Съвета).

Всеки национален парламент може след това да даде **мотивирано становище**, ако счита, че въпросното предложение не е в съответствие с принципа на субсидиарност. В зависимост от броя на мотивираните становища, представени от национални парламенти, може да се наложи Комисията да преразгледа своето предложение и да реши дали да продължи да го поддържа или да го коригира или оттегли. Тази процедура е известна като процедура на „жълт “ или „оранжев картон“. Ако се прилага обикновената законодателна процедура и повечето парламенти дадат мотивирано становище, а Комисията реши да поддържа своето предложение, тя трябва да обясни основанията си, а Европейският парламент и Съветът решават дали да бъде продължена законодателната процедура, или не.

Националните парламенти също така участват пряко в прилагането на законодателството на ЕС. Адресати на директивите на ЕС са националните органи, които трябва да предприемат действия, за да станат директивите част от националното законодателство. В директивите се посочват определени крайни резултати, които трябва да бъдат постигнати от всяка държава членка към дадена дата. Националните органи трябва да коригират своите закони, за да бъдат изпълнени тези цели, но имат свободата да решат как точно ще постигнат поставените цели. Директивите се използват за привеждане на различните национални закони в съответствие помежду им и към тях се прибягва най-често при въпроси, засягащи функционирането на единния пазар (напр. стандарти за безопасност на продуктите).

Съдът

Стожер на законодателството на ЕС

Роля: Произнася решения по делата, с които е сезиран

Съд на Европейския съюз: По един съдия от всяка държава от ЕС; осем генерални адвокати

Общ съд: По един съдия от всяка държава от ЕС

Съд на публичната служба: Седем съдии

Местоположение: Люксембург

▶ **http://curia.europa.eu**

Съдът на Европейския съюз (или просто „Съдът“) гарантира, че законодателството на ЕС се тълкува и прилага по един и същ начин във всички държави членки. С други думи, че то е винаги едно и също за всички страни и при всички обстоятелства. За тази цел Съдът проверява законосъобразността на действията на институциите на ЕС, гарантира, че държавите членки изпълняват задълженията си и тълкува законодателството на ЕС по искане на националните съдилища.

Съдът има право да разрешава правни спорове между държавите членки, институциите на ЕС, предприятията и частните лица. За да може да се справи с хилядите дела, с които е сезиран, той е разделен на два основни органа: Съдът, който разглежда преюдициални запитвания от националните съдилища, определени видове искове за отмяна и жалби, и Общият съд, който се произнася по всички искове за отмяна, предявени от частни лица и дружества, както и по някои искове от този вид, предявени от държавите членки.

В качеството си на специализиран правораздавателен орган Съдът на публичната служба се произнася по споровете между ЕС и неговите длъжностни лица.

Какво прави Съдът

Съдът се произнася с решения по делата, с които е сезиран. Четирите най-често срещани видове дела са:

1. ПРЕЮДИЦИАЛНО ПРОИЗВОДСТВО

Съдилищата във всяка държава — членка на ЕС, имат задължението да осигурят правилното прилагане на законодателството на ЕС в своята държава. Ако един национален съд има някакви съмнения относно тълкуването или валидността на определен законодателен акт на ЕС, той може, а понякога е длъжен, да поиска съвет от Съда на Европейския съюз. Този съвет се дава под формата на задължително „преюдициално заключение“, което е важно средство, с помощта на което гражданите

© ImageGlobe

В полза на стюардесите има вече няколко решения на Съда на ЕС по дела за равно заплащане и равни права.

установяват чрез своите национални съдилища как ги засягат законодателните актове на ЕС.

2. ПРОИЗВОДСТВО ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Комисията или (в някои редки случаи) една държава членка може да започне такова производство, ако има основание да счита, че определена държава членка не изпълнява своите задължения съгласно законодателството на ЕС. Съдът разглежда твърденията и се произнася с решение. Ако наистина се установи неизпълнение, виновната държава членка трябва незабавно да коригира действията си, за да избегне глобите, които Съдът може да ѝ наложи.

3. ПРОИЗВОДСТВО ЗА ОТМЯНА

Ако някоя държава членка, Съветът, Комисията или (при определени условия) Парламентът са убедени, че даден законодателен акт на ЕС е незаконосъобразен, те могат да поискат от Съда да го отмени. Тези „производства за отмяна“ могат да бъдат използвани и от частни лица, които искат Съдът да отмени определен законодателен акт, защото им вреди пряко и лично.

4. ПРОИЗВОДСТВО ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕПРАВОМЕРНО БЕЗДЕЙСТВИЕ

Договорът задължава Европейския парламент, Съвета и Комисията да вземат дадени решения при определени обстоятелства. Ако не го сторят, държавите членки, другите институции на ЕС и (при определени условия) частни лица или дружества могат да внесат в Съда жалба с цел установяване по официален ред на това нарушение.

Как работи Съдът

Съдът на Европейския съюз се състои от 28 съдии, по един от всяка държава членка, така че са представени всички национални правни системи в ЕС. Работата на Съда се подпомага от осем „генерални адвокати“, които представят мотивирани становища по делата, с които е сезиран Съдът. Те трябва да правят това публично и безпристрастно. Съдиите и генералните адвокати са или бивши членове на върховните национални съдилища, или особено компетентни юристи, на които може да се разчита, че ще бъдат безпристрастни. Те се назначават по общо съгласие от правителствата на държавите членки. Всеки един от тях се назначава за срок от шест години. Съдиите на Съда избират председател, чийто мандат е три години. В зависимост от сложността и важността на делото Съдът може да заседава в пленум, в голям състав от 13 съдии или в състави от петима или трима съдии. Почти 60 % от делата се разглеждат от състави от петима съдии, а около 25 % — от състави от трима съдии.

Общият съд също се състои от 28 съдии, назначени от държавите членки за срок от шест години. Съдиите на Общия съд също избират помежду си председател с тригодишен мандат. Този Съд заседава в състави от трима или петима съдии (понякога само от един съдия). Около 80 % от делата на Общия съд се разглеждат от трима съдии. Голям състав от 13 съдии или пленум от 28 съдии може да заседава, ако сложността и важността на делото обосновава това.

Всички искове, жалби и запитвания постъпват в секретариата на Съда и за всяко се назначава съдия докладчик и генерален адвокат. След постъпването им следват два етапа: първо писмена, а след това устна фаза. На първия етап всички страни по делото подават писмени изявления, а назначеният по делото съдия докладчик съставя доклад, обобщаващ тези изложения и правната страна на спора. Този доклад се разглежда на общото заседание на Съда, което решава на какъв съдебен състав ще бъде разпределено делото за разглеждане и дали са необходими устни състезания. После идва вторият етап — открито съдебно заседание, по време на което адвокатите представят доводите си пред съдиите и генералния адвокат, които могат да им задават въпроси. След това назначеният по делото генерален адвокат дава заключението си. Въз основа на това становище съдията изготвя проекторешение, което се предава на останалите съдии за разглеждане. Съдиите провеждат разисквания и се произнасят с решение. Решенията на Съда се вземат с мнозинство и се обявяват в открито заседание. В повечето случаи още същия ден текстът се предоставя на всички официални езици на ЕС. Особени мнения не се излагат.

Не всички дела се разглеждат по този общ ред. Когато неотложният характер на дадено дело налага това, съществуват опростени и бързи производства, които дават възможност на Съда да се произнесе в рамките на около три месеца.

Европейската централна банка

Гарантиране стабилността на цените

Роля: Да управлява еврото и паричната политика на еврозоната

Членове: Националните централни банки в еврозоната

Местоположение: Франкфурт на Майн, Германия

▶ **http://www.ecb.europa.eu**

Марио Драги е председател на Европейската централна банка от 2011 г.

© ImageGlobe

Задачата на Европейската централна банка (ЕЦБ) е да поддържа парична стабилност в еврозоната, като осигурява ниска и стабилна инфлация на потребителските цени. Стабилните цени и ниската инфлация се считат за жизненоважни за устойчивия икономически растеж, тъй като стимулират предприятията да инвестират и да създават повече работни места, повишавайки по този начин жизнения стандарт на европейците. ЕЦБ е независима институция, която взема своите решения, без да иска или да приема указания от правителствата на държавите членки или от други институции на ЕС.

Какво прави ЕЦБ

ЕЦБ е създадена през 1998 г., когато беше въведено еврото, със задачата да управлява паричната политика в еврозоната. Основната цел на ЕЦБ е да поддържа ценова стабилност. Тя се определя като годишен темп на инфлация на потребителските цени, който е под 2 %, но близо до тази стойност. ЕЦБ има също така задачата да подкрепя заетостта и устойчивия икономически растеж в Съюза.

Как ЕЦБ управлява ценовата стабилност

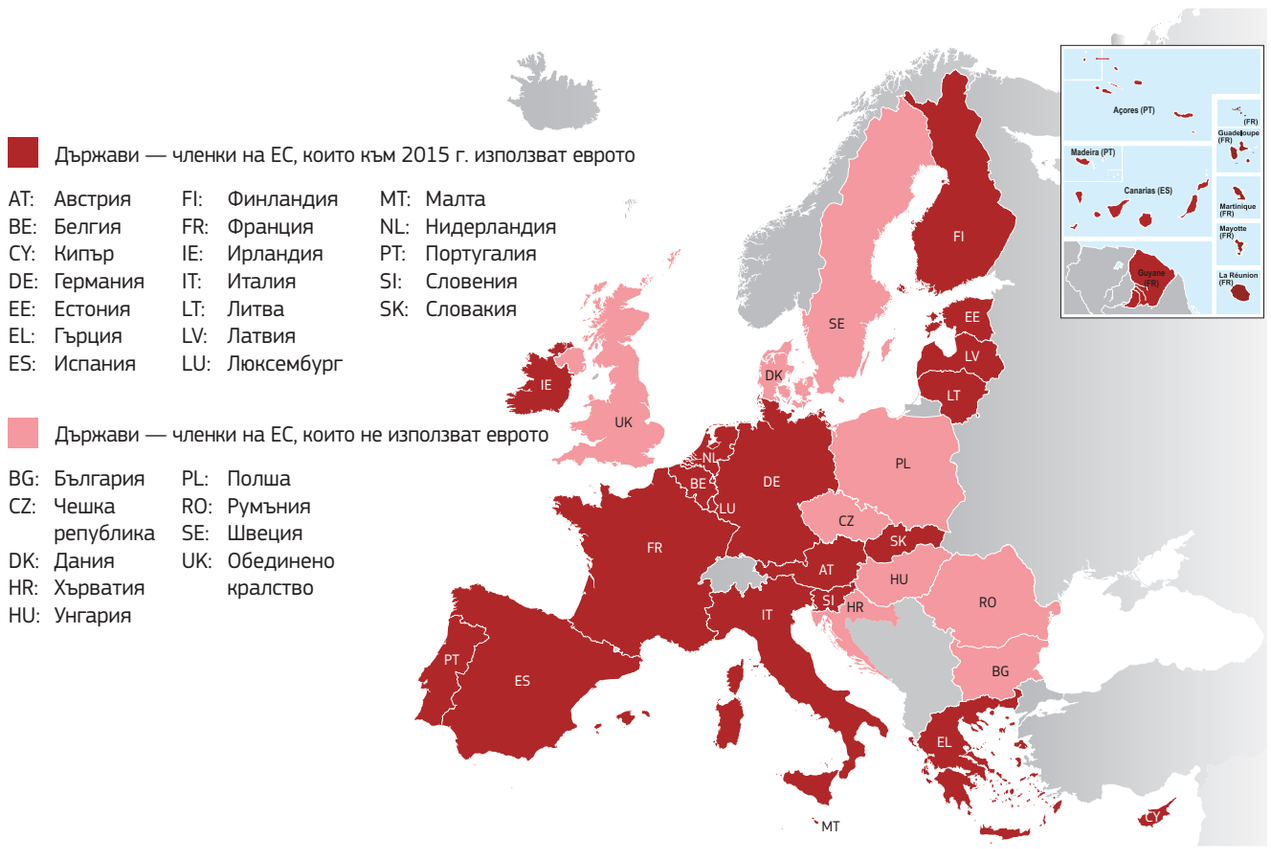
ЕЦБ определя лихвените проценти за заемите за търговските банки и така влияе на цената и количеството на парите в икономиката и оттам — на процента на инфлация. Така например, когато има свръхпредлагане на пари, процентът на инфлация на потребителските цени може да се повиши и цените на стоките и услугите ще се увеличат. В отговор ЕЦБ може да повиши цената на заемите, като увеличи лихвения процент на своите заеми за търговските банки. По този начин се намалява предлагането на пари и се оказва натиск за понижаване на цените. По подобен начин, когато е необходимо да се стимулира икономическата активност, ЕЦБ може да понижи лихвения процент, който начислява, за да насърчи кредитирането и инвестициите.

За да осъществява кредитните си операции, ЕЦБ държи и управлява официалните резерви в чуждестранна валута на членовете на еврозоната. Сред другите задачи на ЕЦБ са извършването на операции по обмен на чуждестранна валута, насърчаване на работещи платежни системи в подкрепа на единния пазар, разрешаване емитирането на евробанкноти от членовете на еврозоната и обединяване на съответните статистически данни от националните централни банки. Председателят на ЕЦБ я представлява на европейски и международни срещи на високо равнище .

Как работи ЕЦБ

Европейската централна банка е институция на икономическия и паричен съюз (ИПС), в който членуват всички държави — членки на ЕС. Присъединяването към еврозоната и приемането на единната валута (еврото) е последният етап на ИПС. Не всички държави — членки на ЕС, са част от еврозоната: някои подготвят все още икономиките си за присъединяване, а други предпочитат да не се присъединяват. ЕЦБ заема ключово място в европейската система на централните банки, която обединява ЕЦБ и националните централни банки на всички държави — членки на ЕС. Организацията на ЕЦБ отразява това положение в трите си основни структури:

- Генералният съвет на Европейската система на централните банки включва управителите на 28-те национални централни банки, както и председателя и заместник-председателя на ЕЦБ.
- Изпълнителният съвет на ЕЦБ се състои от председателя, заместник-председателя и четирима други членове — всички те назначени от Европейския съвет, като те приемат решения с квалифицирано мнозинство и имат мандат от осем години. Изпълнителният съвет отговаря за провеждането на паричната политика, оперативното управление на банката и подготовката на заседанията на управителния съвет, като упражнява и някои правомощия, предоставени му от управителния съвет.
- Управителният съвет на ЕЦБ включва шестима членове на изпълнителния съвет на ЕЦБ и управителите на националните централни банки на 17-те държави от еврозоната: в своята съвкупност те образуват Евросистемата. Управителният съвет е основният орган на ЕЦБ за вземане на решения и заседава два пъти в месеца. По правило на първото заседание за месеца управителният съвет прави оценка на икономическото положение и паричната динамика и взема ежемесечните си решения в областта на паричната политика. На второто си заседание съветът обсъжда главно въпроси, свързани с други задачи и отговорности на ЕЦБ.

Държави — членки на ЕС, които към 2015 г. използват еврото

AT:	Австрия	FI:	Финландия	MT:	Малта
BE:	Белгия	FR:	Франция	NL:	Нидерландия
CY:	Кипър	IE:	Ирландия	PT:	Португалия
DE:	Германия	IT:	Италия	SI:	Словения
EE:	Естония	LT:	Литва	SK:	Словакия
EL:	Гърция	LV:	Латвия		
ES:	Испания	LU:	Люксембург		

Държави — членки на ЕС, които не използват еврото

BG:	България	PL:	Полша
CZ:	Чешка република	RO:	Румъния
DK:	Дания	SE:	Швеция
HR:	Хърватия	UK:	Обединено кралство
HU:	Унгария		

Икономическото управление — кой какво прави

Икономическият и паричен съюз (ИПС) е основен елемент на европейската интеграция и всички държави — членки на ЕС, членуват в него. Фискалната политика (данъчното облагане и разходите) остава в ръцете на отделните национални правителства, както остават и социалната политика и политиката по заетостта. Координацията на стабилните публични финанси и на структурните политики обаче е жизнено необходима, за да може ИПС да функционира добре. Отговорностите са разделени между държавите членки и институциите на ЕС, както следва:

- ***Европейският съвет** определя основните политически насоки.*
- ***Съветът** координира икономическите политики и взема решения, които могат да бъдат задължителни за отделните държави в ЕС.*
- ***Държавите — членки на ЕС**, изготвят своите национални бюджети в общоприети граници за дефицита и дълга и определят собствените си структурни политики по отношение на заетостта, пенсиите, социалните въпроси и пазарите.*
- ***Държавите от еврозоната** координират политиките, които са от общ интерес за еврозоната, на равнище държавни и правителствени ръководители на „срещите на върха в еврозоната“ и на равнище финансови министри в „Еврогрупата“.*
- ***Европейската централна банка** определя паричната политика за еврозоната с основна цел ценовата стабилност.*
- ***Европейската комисия** следи направеното от държавите — членки на ЕС, и издава препоръки относно политиките.*
- ***Европейският парламент** споделя законотворческата функция със Съвета и упражнява демократичен контрол върху процеса на икономическо управление.*

Банков надзор

В отговор на икономическата криза ЕЦБ сега също така следи за безопасното и надеждно функциониране на банките. Слабостта на някои големи банки и разликите в правилата и контрола в различните държави бяха важни фактори, обусловили кризата. С новите банкови правила на ЕС се определят по-строги условия за банките, по-специално относно резервите, които те трябва да имат. В рамките на единния надзорен механизъм ЕЦБ упражнява пряк надзор върху най-големите кредитни институции, докато националните надзорни органи наблюдават по-малките от тях. Това става съгласно обща система. Механизмът обхваща всички държави от еврозоната. Други държави от ЕС могат да решат дали също да участват.

Европейската сметна палата

Помощ за по-доброто финансово управление на ЕС

Роля: Проверява дали средствата на ЕС се събират и използват правилно и спомага за по-доброто финансово управление на ЕС

Членове: По един от всяка държава — членка на ЕС

Местоположение: Люксембург

▶ **http://eca.europa.eu**

Европейската сметна палата (Палатата) е независима институция за външен одит на Европейския съюз. Тя следи дали приходите на Съюза са получени правилно, дали разходите му са направени по законен и редовен начин и дали финансовото му управление е стабилно. Палатата изпълнява задачите си независимо от останалите институции и от правителствата на ЕС. По този начин тя допринася за по-доброто управление на средствата на Европейския съюз в интерес на неговите граждани.

Какво прави Европейската сметна палата

Основната функция на Сметната палата е да проверява дали бюджетът на ЕС се изпълнява правилно — с други думи, да проверява дали приходите и разходите на ЕС са законно и редовно получени и изразходвани и дали финансовото управление е добро. Тази нейна дейност помага да се осигури добро и ефективно управление на ЕС. За да изпълни задачите си, Палатата прави подробни одити на приходите и разходите на ЕС на всички равнища на администриране на средства на ЕС. Тя извършва проверки на място в организациите, които управляват или получават средствата, както в държавите — членки на ЕС, така и в други държави. Констатациите ѝ се публикуват в годишни и специални доклади, в които се обръща внимание на Комисията и държавите членки върху установените грешки и слабости и се правят препоръки за усъвършенстване на практиките.

Друга основна функция на Европейската сметна палата е да подпомага бюджетния орган (Европейския парламент и Съвета), като му представя годишен доклад за изпълнението на бюджета на ЕС през предходната финансова година. Констатациите и заключенията на Палатата в този доклад имат голямо значение за решението на Парламента за освобождаване от отговорност на Комисията във връзка с изпълнението на бюджета.

По искане на други институции на ЕС Европейската сметна палата дава също становището си относно нови или преразгледани разпоредби на ЕС, които имат финансови последици. Палатата може също така да публикува по собствена инициатива документи, в които са изразени позициите ѝ по други въпроси.

Ушните марки на кравите позволяват на европейските одитори да проследяват къде се изразходват парите на ЕС.

© ImageGlobe

Как работи Европейската сметна палата

Европейската сметна палата действа като колегиален орган от 28 членове — по един от всяка държава от ЕС. Членовете ѝ се назначават от Съвета след консултация с Европейския парламент с мандат от шест години и с право на преизбиране. Те се избират въз основа на своята компетентност и независимост и работят на пълно работно време за Палатата. Те избират помежду си председател, чийто мандат е от три години.

За да бъде ефективна, Сметната палата — като всяка друга върховна одитна институция, трябва да остане независима от институциите и органите, които проверява. Палатата има право да избира своите теми за одит, конкретния обхват и подхода, който да се приложи; да решава как и кога да представя резултатите от подбрани одити; да избира каква публичност да се даде на нейните доклади и становища. Това са важни елементи на независимост.

Европейската сметна палата е разделена на одитни състави, които изготвят докладите и становищата, които се приемат от нея. Одитните състави се подпомагат от висококвалифицирани служители от всички държави членки. Одиторите често извършват одити в останалите институции на ЕС, в държавите членки и в други държави бенефициери. Палатата си сътрудничи тясно с върховните одитни институции на държавите членки. Въпреки че работата на Палатата е свързана най-вече с бюджета на ЕС — за който като цяло отговорност носи Комисията — на практика над 80 % от разходите се управляват съвместно с националните органи.

Европейската сметна палата няма правораздавателни правомощия, но чрез това, което прави, тя посочва нередностите, слабостите и случаите на предполагаеми измами и насочва към тях вниманието на органите на ЕС, отговарящи за вземане на мерки, в това число на Европейската служба за борба с измамите (OLAF). От създаването си през 1977 г. Палатата оказа съществено въздействие върху финансовото управление на бюджета на ЕС посредством обективните си доклади и становища. По този начин тя изпълнява ролята си на независим пазител на финансовите интереси на гражданите на Съюза.

Европейският икономически и социален комитет

Гласът на гражданското общество

Роля: Представлява организираното гражданско общество

Членове: 353 от всички държави — членки на ЕС

Местоположение: Брюксел

▶ **http://eesc.europa.eu**

Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) е консултативен орган на Европейския съюз. Той се състои от представители на организациите на работодателите и на работниците и от други представители на гражданското общество, по-специално в социалноикономическата, гражданската, професионалната и културната сфера. Като изразител на общия интерес Комитетът представя становища пред Комисията, Съвета и Европейския парламент. Членовете на ЕИСК не се подчиняват на инструкции и работят в полза на общия интерес на Съюза. Така ЕИСК служи като мост между институциите на ЕС, за които стана дума по-напред, и гражданите на ЕС, като насърчава изграждането на по-активно, по-приобщаващо и следователно по-демократично общество в Европейския съюз.

Какво прави ЕИСК

Комитетът е натоварен с три основни мисии:

- да спомага европейските политики и европейското законодателство да съответстват в по-голяма степен на икономическата, социалната и гражданската реалност, като подпомага Европейския парламент, Съвета и Европейската комисия с опита на членовете си, своята представителност, с диалога и търсенето на консенсус в полза на общия интерес;
- да насърчава изграждането на Европейски съюз, в който гражданите имат по-широко участие и който е по-близо до тях, служейки като институционална рамка за представителство, осведомяване и изява на организираното гражданско общество и осигурявайки диалог с него;
- да утвърждава в Европа и по света ценностите, на които почива и благодарение на които постига напредък европейската интеграция, каузата на демокрацията и демокрацията на участието, както и ролята на организациите на гражданското общество.

Европейският парламент, Съветът и Комисията се консултират с Комитета в много области, предвидени в договорите. Към тях постоянно се добавят нови области, така че периметърът на дейността на ЕИСК става все по-голям. В допълнение към редицата задължителни консултации Комитетът може да изготвя становища по собствена инициатива, когато счита, че това е важно за защита на интересите на гражданското общество. ЕИСК изготвя около 170 становища годишно, като приблизително 15 % от тях са по негова собствена инициатива.

Основен отличителен белег на работата на ЕИСК е стремежът за постигане на консенсус между неговите членове, които представляват широк кръг от групи, заинтересовани от конкретни области и въпроси — например консенсус между членовете на групите на работодателите и тези, които представляват работническите организации. Комитетът е ценен източник на консултации относно въздействието на предлаганите нови закони по места (върху живота на хората) и за това как да бъде променено законодателството, за да събере широка обществена подкрепа. Повишаването на прозрачността при вземането на решения в ЕС и изграждането на тесни връзки с националните организации на гражданското общество също са важни елементи от работата на Комитета.

© Associated Press / Reporters

Планирането на енергийните доставки е въпрос, от който се интересуват всички европейци, както и организациите на гражданското общество в Икономическия и социален комитет.

Как работи Комитетът

Членовете на ЕИСК се предлагат от своите правителства и се назначават от Съвета на Европейския съюз за срок от пет години с право на преизбиране. Членовете се набират сред представителите на различните икономически и социални интереси в ЕС, и след като бъдат назначени, работят независимо от правителствата си. Членовете на Комитета са организирани вътрешно в три групи: работодатели, работници и други интереси. ЕИСК избира свой председател и двама заместник-председатели с мандат от две години и половина. Членовете на ЕИСК заседават девет пъти в годината на пленарни заседания в Брюксел, по време на които становищата се приемат с гласуване с обикновено мнозинство.

Подготовката на тези пленарни заседания се извършва от шест специализирани секции, ръководени от членове на Комитета и подпомагани от Генералния секретариат на Комитета, който се намира в Брюксел. Специализираните секции и комисии са:

- Специализирана секция „Икономически и паричен съюз, икономическо и социално сближаване“ (ECO);
- Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“ (INT);
- Специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“ (TEN);
- Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“ (SOC);
- Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“ (NAT);
- Специализирана секция „Външни отношения“ (REX);
- Консултативна комисия по индустриални промени (CCMI).

ЕИСК следи напредъка на дългосрочните стратегии на ЕС посредством така наречените обсерватории и управителни комитети, които проследяват изпълнението на стратегиите и въздействието им на най-близко до гражданите равнище. Тези органи са:

- Обсерватория на устойчивото развитие;
- Обсерватория на пазара на труда;
- Обсерватория на единния пазар;
- Управителен комитет за „Европа 2020“.

Отношения с икономическите и социалните съвети

ЕИСК поддържа редовни връзки с регионалните и националните икономически и социални съвети на територията на Европейския съюз. Тези връзки включват главно обмен на информация и ежегодни съвместни обсъждания на конкретни въпроси.

Комитетът на регионите

Гласът на местното самоуправление

Роля: Представлява големите градове и регионите на Европа

Членове: 353 от всички държави — членки на ЕС

Местоположение: Брюксел

▶ **http://cor.europa.eu**

Комитетът на регионите (КР) е консултативен орган, съставен от представители на регионалните и местните власти в Европа. Той дава възможност на регионите на Европа да имат думата при вземане на политическите решения в ЕС и следи за зачитането на регионалната и местната идентичност и на регионалните и местните способности и нужди. Съветът и Комисията са длъжни да се консултират с КР по въпросите, които касаят местното и регионалното управление, например регионалната политика, околната среда, образованието и транспорта.

Какво прави Комитетът на регионите

Тъй като около три четвърти от законодателството на ЕС се прилага на местно и регионално равнище, уместно е представителите на местните и регионалните власти да имат думата при изработването на нови закони на ЕС. Като включва избраните местни представители, които са може би най-близо до гражданите на Европа и техните проблеми, КР е фактор за един по-демократичен и по-отговорен ЕС.

Комисията и Европейският парламент са длъжни да се консултират с КР по законодателните предложения в области, които засягат пряко местните и регионалните власти — например гражданската защита, изменението на климата и енергетиката. Когато КР получи законодателно предложение, членовете му го обсъждат на пленарно заседание, приемат го с мнозинство и издават становище. Важно е да се каже, че Комисията и Парламентът не са длъжни да приемат препоръките на КР, но са длъжни да се консултират с него. Ако съответната задължителна консултация в хода на законодателната процедура бъде пренебрегната, КР има правото да внесе иск в Съда на ЕС. КР може освен това да издава по собствена инициатива становища по актуални въпроси.

Как работи Комитетът на регионите

Членовете на Комитета са общински или регионални политици, заемащи изборни длъжности, и представляват цялата гама от дейности на местното и регионалното управление в ЕС. Те могат да бъдат областни управители, членове на регионални парламенти, градски съветници или кметове на големи градове. Всеки един от тях трябва да заема политическа длъжност в своята родна страна. Номинират се от правителствата на ЕС, но са политически напълно независими. Съветът ги назначава за пет години, като могат да бъдат преназначавани. КР избира един от своите членове за председател с мандат от две години и половина.

Членовете на КР живеят и работят в своите региони. Те се събират в Брюксел пет пъти в годината на пленарни заседания, на които се определя политиката и се приемат становища. Шест специални комисии, съставени от членове на КР и обхващащи различни области на политиката, подготвят пленарните заседания:

- Комисия по политика на териториално сближаване (COTER);
- Комисия по икономическа и социална политика (ECOS);
- Комисия по образование, младеж, култура и научни изследвания (EDUC);
- Комисия по околна среда, изменение на климата и енергетика (ENVE);
- Комисия по гражданство, управление, институционални въпроси и външни работи (CIVEX);
- Комисия по природни ресурси (NAT).

Членовете на КР са групирани освен това в национални делегации — по една за всяка държава членка. Има също междурегионални групи за насърчаване на трансграничното сътрудничество. В допълнение има и четири политически групи.

Европейският омбудсман

Разглежда Вашите жалби

Роля: Разглежда случаи на лошо управление

Местоположение: Страсбург

▶ **http://ombudsman.europa.eu**

Европейският омбудсман прави проверки по жалби за слабо или неефективно (т.е. лошо) управление в институциите на ЕС. Към омбудсмана с жалби се обръщат граждани на ЕС и постоянно пребиваващи в него лица, предприятия и институции на ЕС.

Какво прави омбудсманът

Омбудсманът се избира от Европейския парламент за срок от пет години, който може да бъде подновен. Като приема жалби и извършва проверки по тях, омбудсманът помага за откриване на случаи на лошо управление в европейските институции и в другите органи на ЕС — с други думи, на случаи, когато дадена институция на ЕС не изпълнява задължението си да предприеме действия, предприема погрешни действия или пък предприема действия, което не трябва да предприема. Ето някои примери за лошо управление:

- несправедливо третиране;
- дискриминация;
- злоупотреба с власт;
- липса на информация или отказ за предоставяне на информация;
- излишно забавяне;
- неправилни процедури.

Всеки гражданин на държава — членка на ЕС, и всеки, който пребивава постоянно в такава държава, може да подаде жалба до омбудсмана. Същото може да направи и всяка асоциация или всяко предприятие. Омбудсманът разглежда само жалби във връзка с дейността на институциите и органите на ЕС, а не на органите или институциите на националната, регионалната или местната власт. Той действа напълно независимо и безпристрастно и не търси, нито приема инструкции от никое правителство и от никоя организация.

Често пъти е възможно омбудсманът само да информира въпросната институция за дадена жалба, за да бъде разрешен проблемът. Ако случаят не бъде задоволително разрешен в резултат на това, омбудсманът се опитва, ако е възможно, да намери решение по взаимно съгласие, с което се намира разрешение на случая на лошо управление и което удовлетворява жалбоподателя. Ако това не стане, омбудсманът може да даде препоръки за разрешаване на случая. Ако съответната институция не приеме препоръките му, той може да изготви специален доклад до Европейския парламент.

© ImageGlobe

Като омбудсман Емили О'Райли разглежда жалби за лоша или неефективна администрация в системата на ЕС.

На уебсайта на омбудсмана можете да намерите практическо ръководство как можете да подадете жалба до него.

Европейският надзорен орган по защита на данните

Защитава неприкосновеността на личния Ви живот

Роля: Защита на личните данни на гражданите, обработвани от институциите и органите на ЕС

Местоположение: Брюксел

▶ **http://edps.europa.eu**

В хода на своята работа европейските институции могат да съхраняват и обработват лична информация за гражданите на ЕС и постоянно пребиваващите в Съюза лица в електронен, писмен или графичен формат. Европейският надзорен орган по защита на данните (ЕНОЗД) има за задача да защитава личните данни и неприкосновеността на личния живот, както и да насърчава добрите практики в тази област сред институциите и органите на ЕС.

Какво прави Европейският надзорен орган по защита на данните

Използването на личните данни от страна на институциите на ЕС (например имена, адреси, здравни данни или данни за трудовия стаж) се подчинява на строги европейски правила, а защитата на тази информация е основно право на гражданите. Всяка институция на ЕС има длъжностно лице за защита на данните, което следи за изпълнението на определени задължения — например че данни се обработват само поради конкретни и правомерни основания. Освен това лицето, чиито данни се обработват, има някои неотменни права, като правото да коригира данните си. Задачата на ЕНОЗД е да упражнява надзор върху дейностите и системите за защита на данните на институциите на ЕС и да осигурява придържането им към най-добрите практики. Освен това ЕНОЗД разглежда жалби и прави проверки. Сред останалите му задачи са:

- следене на обработката на лични данни от страна на администрацията на ЕС;
- предоставяне на консултации относно политики и законодателство, които засягат неприкосновеността на личния живот;
- сътрудничество с аналогични органи в държавите членки за гарантиране на последователна защита на личните данни.

Как работи ЕНОЗД

В обичайната работа на ЕНОЗД участват две негови подразделения. Сектор „Надзор и правоприлагане“ прави оценка на спазването на защитата на данните от институциите и органите на ЕС. Сектор „Политика и консултиране“ предоставя консултации относно въпроси на защитата на данните в редица области на политиката и предложения за ново законодателство. ЕНОЗД следи също новите технологии, които могат да имат последици за защитата на данните.

Всеки човек, който счита, че неговите права са били нарушени, когато институция или орган на ЕС е обработил данни, свързани с него, може да подаде жалба до Европейския надзорен орган по защита на данните, като използва формуляра за подаване на жалба, който може да се намери на уебсайта на ЕНОЗД.

Европейската инвестиционна банка

Инвестиции в бъдещето

Роля: Осигурява дългосрочни средства за инвестиции в проекти, свързани с ЕС

Акционери: Държавите — членки на ЕС

Съвет на директорите: По един представител на всяка държава членка и един представител на Европейската комисия

Местоположение: Люксембург

▶ **www.eib.org**

Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) е банката на Европейския съюз. Тя е собственост на държавите членки и задачата ѝ е да отпуска заеми за инвестиции, които подкрепят целите на Съюза — например в секторите на енергетиката и транспортните мрежи, устойчивостта на околната среда и иновациите. Усилията на ЕИБ са насочени към повишаване на потенциала на Европа за нови работни места и растеж, подпомагане на действията по климата и на политиките на ЕС отвъд неговите граници.

Какво прави ЕИБ

ЕИБ е най-големият многостранен заемополучател и заемодател, предоставящ финансови средства и специализирани познания за солидни и устойчиви инвестиционни проекти, предимно в ЕС. Френският виадукт „Мийо“ и френската свръхскоростна железница, защитата на Венеция от наводнения, вятърните паркове в Обединеното кралство, скандинавският мост „Оресунд“, метрото на Атина, почистването на Балтийско море — това са само няколко от хилядите проекти, финансирани от ЕИБ в течение на годините.

ЕИБ не използва средства от бюджета на ЕС, а се самофинансира, като издава облигации на световните финансови пазари. През 2012 г. ЕИБ е заела 52 млрд. евро на 400 големи проекта в 60 държави — 45 млрд. евро в държавите — членки на ЕС, и 7 млрд. евро извън ЕС, главно в държавите в процес на присъединяване, южните и източните съседи на Европа, държавите от Африка, Карибския и Тихоокеанския басейн, както и държавите от Латинска Америка и Азия.

Рейтингът на ЕИБ е ААА. Обикновено ЕИБ отпуска като заем до 50 % от средствата, необходими за един проект, и същевременно мобилизира съфинансиране от други източници. Големите заеми над 25 млн. евро се отпускат пряко на субекти от публичния и частния сектор, например на правителства и предприятия. За по-малките заеми ЕИБ осигурява на търговски банки и други финансови институции достъп до кредитни линии, а те от своя страна отпускат финансовите средства, предоставени от ЕИБ, на малки и средни предприятия или на по-малки проекти, осъществявани от заемополучатели от публичния сектор.

Приоритетите на ЕИБ в ЕС за отпускане на кредити са шест:

- по-голямо сближаване между държавите и регионите на ЕС;
- подкрепа за малките и средните предприятия (МСП);
- защита и подобряване на околната среда и изграждане на устойчиви общности;
- преминаване към икономика на знанието;
- подкрепа за изграждането на трансевропейските транспортни и енергийни мрежи (TEN);
- изграждане на устойчиво, конкурентоспособно и сигурно енергоснабдяване.

© ImageGlobe

Изграждането на нови железопътни линии е един от видовете проекти, които могат да получат заем от Европейската инвестиционна банка.

Как работи ЕИБ

ЕИБ е автономна институция, която взема сама решенията си за получаване и отпускане на заеми въз основа на достойнствата на отделните проекти и възможностите, предлагани от финансовите пазари. Банката си сътрудничи с институциите на ЕС и по-специално с Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета на министрите.

Решенията на ЕИБ се вземат от следните органи:

- Съветът на гуверньорите се състои от министри (обикновено финансовите министри) от всички държави членки. Той определя общата политика на банката по отпускане на заеми.
- Съветът на директорите, ръководен от председателя на банката, включва 29 членове, 28 от които са назначени от държавите членки и един — от Европейската комисия. Той одобрява операциите по получаване и отпускане на заеми.
- Управителният комитет е постоянният изпълнителен орган на банката. Той ръководи на оперативно ниво работа на ЕИБ.

Европейският инвестиционен фонд

ЕИБ е мажоритарен акционер в Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ), който финансира инвестициите в малките и средните предприятия (МСП), които представляват 99 % от предприятията на ЕС и в които работят около 100 милиона европейци. За МСП често пъти се оказва трудно да получат финансирането, от което се нуждаят, за да правят инвестиции и да се разрастват. Това е особено вярно за стартиращите и малките предприятия с иновационни продукти или услуги — точно тези предприемчиви МСП, които ЕС иска да насърчава. ЕИФ задоволява тези нужди чрез инструменти за рисково инвестиране и финансиране в размер на няколко милиарда евро годишно, предлагани отчасти в партньорство с Европейската комисия, търговските банки и други кредитори.

www.eif.org

Агенции на ЕС

Има редица специализирани агенции на Европейския съюз, които предлагат информация или консултации на институциите, държавите членки и гражданите на ЕС. Всяка от тези агенции има конкретна техническа, научна или управленска задача. Агенциите на ЕС могат да бъдат групирани в няколко категории.

Децентрализирани агенции

Агенциите са обект на европейското публично право, но се отличават от институциите на ЕС (Съвет, Парламент, Комисия и пр.) и имат собствена правосубектност. Те се намират в различни градове в цяла Европа, поради което често са наричани „децентрализирани“. Задачите им могат да бъдат от правно или от научно естество. Примери за такива агенции са Службата за сортовете растения в Анжер, Франция, която дава права за нови сортове растения, или Центърът за мониторинг на наркотици и наркомании в Лисабон, Португалия, който анализира и разпространява информация за наркотиците и наркоманиите.

Три надзорни органа помагат за спазването на правилата от страна на финансовите институции и по този начин запазват стабилността на финансовата система на Европа. Това са Европейският банков орган, Европейският орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване и Европейският орган за ценни книжа и пазари.

Други агенции помагат на държавите — членки на ЕС, да си сътрудничат в борбата срещу организираната международна престъпност. Пример за такава агенция е Европол със седалище в Хага, Нидерландия, който предоставя платформа за съвместна работа на правоохранителните органи на държавите от ЕС. Те си помагат взаимно за идентифициране и проследяване на най-опасните престъпни и терористични мрежи в Европа.

Три агенции изпълняват много специфични задачи в рамките на общата външна политика и политиката на сигурност на Европейския съюз. Една от тях е Сателитният център на Европейския съюз в Торехон де Ардос, Испания, в който информацията от спътниците за наблюдение на Земята се използва в помощ на процеса на вземане на решения на ЕС по въпроси на външната политика и сигурността.

Агенции и органи на Евратом

Тези органи работят в рамките на Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом), за да координират научните изследвания в държавите от ЕС в областта на използването на ядрената енергия за мирни цели и за да гарантират, че доставките на атомна енергия са както достатъчни, така и безопасни.

Изпълнителни агенции

Изпълнителните агенции осигуряват практическото управление на програмите на ЕС, като например обработката на заявленията за безвъзмездна помощ от бюджета на ЕС. Те се създават за ограничен период от

© ImageGlobe

Безопасността на храните, които консумираме, трябва да се контролира в цяла Европа. Координирането на подобна дейност е типична задача на агенциите на ЕС.

време и трябва да са разположени там, където е Европейската комисия — в Брюксел или Люксембург. Пример за такава агенция е Европейският научноизследователски съвет, който финансира фундаменталните изследвания на групи учени от ЕС.

Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER)

Агенция за снабдяване към Евратом (ESA)

Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA)

Европейска агенция за авиационна безопасност (ЕААБ)

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа (EU-OSHA)

Европейска агенция за ГНСС (GSA)

Европейска агенция за контрол на рибарството (EFCA)

Европейска агенция за морска безопасност (ESMA)

Европейска агенция за мрежова и информационна сигурност (ENISA)

Европейска агенция за околната среда (ЕАОС)

Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в областта на свободата, сигурността и правосъдието (Агенция за ИТ)

Европейска агенция за управление на оперативното сътрудничество по външните граници на държавите — членки на Европейския съюз (Frontex)

Европейска агенция по лекарствата (EMA)

Европейска агенция по отбрана (EDA)

Европейска агенция по химикалите (ECHA)

Европейска железопътна агенция (ERA)

Европейска полицейска служба (Европол)

Европейска служба за подкрепа в областта на убежището (EASO)

Европейска фондация за обучение (ETF)

Европейска фондация за подобряване на условията на живот и труд (Eurofound)

Европейски банков орган (ЕБО)

Европейски институт за изследване на сигурността (ЕИИС)

Европейски институт за иновации и технологии (EIT)

Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Европейски орган за безопасност на храните (ЕОБХ)

Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕОЗППО)

Европейски орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП)

Европейски полицейски колеж (CEPOL)

Европейски център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН)

Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC)

Европейски център за развитие на професионалното обучение (Cedefop)

Европейско звено за съдебно сътрудничество (Евроюст)

Европейско съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия („Ядрен синтез за енергия“)

Изпълнителна агенция за здравеопазване и въпроси, свързани с потребителите (ЕАНС)

Изпълнителна агенция за конкурентоспособност и иновации (EACI)

Изпълнителна агенция за научни изследвания (REA)

Изпълнителна агенция за образование, аудиовизия и култура (EACEA)

Изпълнителна агенция за трансевропейска транспортна мрежа (TEN-T EA)

Изпълнителна агенция на Европейския съвет по научни изследвания (ERCEA)

Орган на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС)

Сателитен център на Европейския съюз (EUSC)

Служба за хармонизация във вътрешния пазар (ОНІМ)

Служба на Общността за сортовете растения (CPVO)

Център за преводи към органите на Европейския съюз (CdT)

Всички агенции на ЕС могат да бъдат намерени на адрес:

▶ **europa.eu/agencies/index_bg.htm**

Други източници на информация за ЕС

ПО ИНТЕРНЕТ

Информация за Европейския съюз на всички официални езици можете да намерите в интернет на портал „Europa“: **europa.eu**

ЛИЧНО

Из цяла Европа има стотици местни информационни центрове за ЕС. Адресът на най-близкия до вас Europe Direct център можете да намерете на следния интернет адрес: **europedirect.europa.eu**

ПО ТЕЛЕФОН ИЛИ ЕЛЕКТРОННА ПОЩА

Europe Direct е службата, която дава отговор на вашите въпроси за Европейския съюз. Можете да се свържете със службата на безплатния телефон: **00 800 6 7 8 9 10 11** (Някои мобилни оператори не позволяват достъп до номера, които започват с 00800, или таксуват обажданията от тези номера) (или на платения телефон **+32 22999696** за обаждания извън ЕС): или на интернет адрес **europedirect.europa.eu**

ПРОЧЕТЕТЕ ЗА ЕВРОПА

Публикациите за ЕС са достъпни на уебсайта на EU Bookshop, само с едно щракване на мишката: **bookshop.europa.eu**

В България също можете да получите информация и брошури за Европейския съюз от:

Представителство на Европейската комисия в България
ул. „Г. С. Раковски“ 124
1000 София
България
Тел. +359 29335252
Ел. поща: COMM-REP-SOF@ec.europa.eu
www.ec.europa.eu/bulgaria

Информационно бюро на ЕП
ул. „Московска“ 9
1000 София
БЪЛГАРИЯ
Тел.: +359 29853545
Ел. поща: epsofia@europarl.eu
www.europarl.bg

Във всички страни на Европейския съюз има представителства и служби на Европейската комисия и Европейския парламент. Европейският съюз има също делегации в други страни по света.

Европейският съюз

Държави — членки на Европейския съюз (2014 г.)

Страни кандидатки и потенциални кандидатки

NA-04-14-810-BG-C

Европейският съюз е единствен по рода си. Той не е федерална държава като Съединените американски щати, защото неговите държави членки остават независими суверенни нации. ЕС не е и чисто междуправителствена организация като Организацията на обединените нации, защото държавите членки обединяват част от своя суверенитет и така взети заедно са много по-силни и влиятелни, отколкото всяка една от тях поотделно.

Държавите членки обединяват суверенитета си, като вземат съвместни решения чрез общи институции, като например Европейския парламент, който се избира от гражданите на ЕС, и Европейския съвет и Съвета, които представляват националните правителства. Решенията се вземат въз основа на предложения на Европейската комисия, която представлява интересите на ЕС като цяло. Но в какво се състои работата на всяка от тези институции? Как работят те заедно? Кой за какво отговаря?

Тази брошура дава отговорите. В нея е включен и кратък преглед на агенциите и другите органи, които участват в работата на Европейския съюз. Целта ѝ е да бъде вашият полезен пътеводител за процесите на вземане на решения в ЕС.

Служба за публикации

ISBN 978-92-79-39904-6
doi:10.2775/10541